

Vejledning om Forbrugervalg

- Vejledning om Forbrugervalg i vandselskaber, 2012 – udgave 2017.

DANVA vejledning nr. 99



Titel: Vejledning om Forbrugervalg i vandselskaber, 2012 – udgave 2017.

Udgiver: DANVA
Vandhuset
Godthåbsvej 83
8660 Skanderborg



Indholdsfortegnelse

| | | |
|-----------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| 1. | Indledning og baggrund | 8 |
| 1.1 | Baggrund, herunder ministerens bemyndigelse i vandsektorloven | 8 |
| 1.2 | Vejledningens opbygning | 8 |
| 1.3 | Udarbejdelsen af vejledningen | 9 |
| 2. | Forbrugervalgbekendtgørelsens anvendelsesområde | 9 |
| 2.1 | Vandselskaber, omfattet af forbrugervalgbekendtgørelsen (bekg. § 1, stk. 1) | 9 |
| 2.2 | Undtagne vandselskaber, (bekg. § 2, stk. 3) | 10 |
| 2.2.1 | Forbrugerejede vandselskaber, herunder forbrugerejede andelsselskaber, interessentskaber, foreninger mv. | 11 |
| 2.2.2 | Vandselskaber, der er ejet af forbrugerejede selskaber | 11 |
| 3. | Forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer | 12 |
| 3.1 | Forbrugervalgbekendtgørelsens generelle krav til vandselskaberne og forbrugervalgte medlemmer af vandselskabets bestyrelse | 12 |
| 3.2 | Antal forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer (bekg. § 2, stk. 1) | 13 |
| 3.2.1 | Hovedreglen i forbrugervalgbekendtgørelsen | 13 |
| 3.2.2 | Vandselskab med medarbejderrepræsentanter i bestyrelsen efter selskabslovens § 14013 | |
| 3.2.3 | Vandselskaber med medarbejderrepræsentation i bestyrelsen i henhold til vedtægterne | 15 |
| 3.2.4 | Generalforsamlingens pligt til at vælge flertallet af bestyrelsens medlemmer | 16 |
| 3.2.5 | Vejledning fra Naturstyrelsen | 16 |
| 3.2.6 | Ændringer af bestyrelsens sammensætning ved bestyrelsesmedlemmers udtræden (bekg. § 4, stk. 2) | 17 |
| 3.3 | Valgbar som forbrugervalgt bestyrelsesmedlem (bekg. § 3, stk. 1) | 17 |
| 3.3.1 | Begrænsninger i valgbarhed i vandselskabets vedtægter eller valgregulativ | 18 |
| 3.4 | Fællesrepræsentanter (bekg. § 4, stk. 1) | 19 |
| 3.4.1 | Fællesrepræsentanter for flere koncernforbundne vandselskaber (bekg. § 4, stk. 4) | 19 |
| 3.4.2 | Fællesrepræsentanter i flere koncernforbundne forsyningsselskaber (bekg. § 4, stk. 5) | 20 |
| 3.4.3 | Fælles forbrugerrepræsentanter i holdingselskaber, serviceselskaber mv. | 20 |
| 3.5 | Forbrugerrepræsentantens rolle og stilling i bestyrelsen (bekg. § 3, stk. 2) | 21 |
| 3.5.1 | Forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmers rettigheder og pligter | 22 |
| 3.6 | Observatørdeltagelse | 23 |
| 4. | Gennemførelse af valg af forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer | 23 |
| 4.1 | Valg af forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer | 23 |
| 4.1.1 | Direkte valg (bekg. § 2, stk. 2) | 23 |
| 4.1.2 | Indirekte valg via et forbrugerrepræsentantskab (bekg. § 2, stk. 2) | 24 |
| 4.2 | Valgets gennemførelse | 25 |
| 4.3 | Stemmeberettigede forbrugere (bekg. § 1, stk. 2 og § 4, stk. 3) | 26 |
| 4.3.1 | Lige indflydelse og vandselskabets metodefrihed | 27 |

| | | |
|----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| 4.3.2 | Model 1. Stemmeberettiget er enhver forbruger inden for selskabets forsyningsområde | 29 |
| 4.3.3 | Model 2. Stemmeberettigede forbrugere er selskabets kunder og aftagere | 29 |
| 4.3.4 | Særligt om stemmeberettigede forbrugere, når vandselskabet har flere forsyningsarter, eller der skal vælges fællesrepræsentanter for flere vandselskaber (bekg. § 4, stk. 4) | 31 |
| 4.3.5 | Særligt om stemmeberettigede forbrugere, når der skal vælges fællesrepræsentanter i en multiforsyningskoncern (bekg. § 4, stk. 5-6) | 32 |
| 5. | Gennemførte forbrugervalg mv. | 32 |
| 5.1 | Gennemførte forbrugervalg (bekg. § 6, stk. 3) | 32 |
| 5.2 | Frist for forbrugerrepræsentantens indtræden i bestyrelsen (bekg. § 6, stk. 3 og § 4, stk. 1) | 32 |
| 5.3 | Valgperiode | 33 |
| 6. | Vedtægter, valgregulativ og valgudvalg | 33 |
| 6.1 | Vedtægtsmæssige bestemmelser om forbrugervalg (bekg. § 5, stk. 1) | 33 |
| 6.2 | Valgregulativ (bekg. § 5, stk. 2) | 34 |
| 7. | Information til forbrugerne | 35 |
| 7.1 | Information om valg til forbrugerne (bekg. § 5, stk. 3-4) | 35 |
| 7.2 | Indholdet og omfanget af information til forbrugerne | 36 |
| 7.3 | Information via betalingsvedtægt og vandforsyningsregulativ | 36 |
| 8. | Brugerråd | 37 |
| 9. | Kort om persondata | 38 |
| 10. | Sanktioner og klage | 38 |
| 11. | Eksempler på praktisk gennemførelse af forbrugervalg | 38 |
| 11.1 | Praktiske eksempler på gennemførelse af valg | 39 |
| 11.1.1 | Elektronisk valg | 39 |
| 11.1.2 | Valg ved personligt fremmøde | 41 |
| 11.1.3 | Valg ved brevstemme | 42 |
| BILAG 1 | Bekendtgørelse om forbrugerindflydelse i vandselskaber | 45 |
| BILAG 2 | Vedtægter | 47 |
| BILAG 3 | Generelt eksempel på valgregulativ | 49 |
| BILAG 4 | Eksempel på tids- og procesplan for forbrugervalg | 55 |
| BILAG 5 | Naturstyrelsens notat af 7. juni 2013 | 59 |
| BILAG 6 | Typeeksempler på bestyrelsessammensætning | 64 |
| BILAG 7 | FAQ Forbrugervalg i vandselskaber | 70 |

Vejledning om forbrugervalg i vandselskaber – version 2017

Miljøministeren udsendte i 2010 den første bekendtgørelse om forbrugerindflydelse i vandselskaber. Drøftelserne om indholdet i bekendtgørelsen fortsatte dog i vandsektoren og blandt politikerne, hvorfor der er kommet ændringer i reguleringen. De aktuelle regler findes i bekendtgørelserne nr. 722 og 812 fra 2012 om forbrugervalg i vandselskaber.

Vandselskabernes første forbrugervalg blev gennemført i 2013, og da valgperioden ofte følger frekvensen for kommunevalg, er der mange kommunale vandselskaber, der planlægger nyt forbrugervalg i 2017/2018.

Dette er den konkrete anledning til, at DANVAs bestyrelse opfordrede til en opdatering af Vejledning om forbrugervalg i vandselskaber fra 2012.

Nærværende vejledning, version 2, er baseret på tekstdele fra Advokatfirmaet Energi & Miljø og sparing fra personer fra vandsektoren. De aktive har således været:

Jesper Andersen, DIN Forsyning A/S

Inge Borggaard, Energi Viborg A/S

Liselotte H. Jensen, Fredericia Spildevand A/S

Erik Hansen, Nyborg Forsyning og Service A/S

Susanne Vangsgård, DANVA

Pernille Aagaard Truelsen, Advokatfirmaet Energi & Miljø

Kasper Martin, Advokatfirmaet Energi & Miljø

Formål og eksterne med særlig interesse

Det primære formål med vejledningen har været at bidrage til udmøntning af forbrugervalg i vandselskaber ved fortolkning af forbrugervalgbekendtgørelsens vage og elastiske bestemmelser samt at udfylde bekendtgørelsens rammer på de områder, hvor der ikke er fastsat regler.

Vejledningen indeholder eksempler på organisering af kravet om forbrugerindflydelse og bilag til inspiration i forhold til vedtægter, valgregulativ samt tids- og procesplan. Vejledningen vil desuden integrere nogle hidtil gjorte erfaringer samt behandle emnet "elektronisk valg" i større grad end i version 1.

Der har været dialog med Energistyrelsen i 2017 om udvalgte dele af denne vejledning. Det skal bemærkes, at Naturstyrelsen (i dag Energistyrelsen) havde mulighed for at vurdere, om den tidligere version af vejledningen synes lovmedholdelig – og var i den proces konstruktiv.

Indledende bemærkninger

Det er vigtigt at bemærke, dels at reglerne om forbrugervalg ikke er detaljerede, dels at det enkelte vandselskabs opfølgning på kravene vil være afhængig af såvel den konkrete organisation som lokale ønsker til bestyrelsen mv.

Vejledningens formål er at være juridisk beskrivende, idet reglerne i videre omfang lægger op til metodefrihed. Denne vejledning er udarbejdet med henblik på generelt at beskrive og behandle reglerne om forbrugervalg i vandselskaber nærmere, og vejledningen er således ikke en udtømmende behandling af reglerne og de forhold, som reglerne måtte aktualisere. Vejledningen kan ikke erstatte egentlig juridisk rådgivning.

Forbrugervalg til vandselskabets bestyrelse kan indgå i en PR-strategi, eller der kan anvendes en "minimumstilgang" hertil.

Det synes også værd at overveje, hvilke signaler vandselskaberne vil give i sin kommunikation til forbrugerne – når vi taler om reel forbrugerindflydelse. En forventningsafstemning taler for, at vendingen "valg til bestyrelsen blandt forbrugerne" eller lignende overvejes anvendt.

Elektronisk valg er et emne, som flere har ytret interesse for. I den forbindelse er definitionen af stemmeberettiget forbruger altafgørende – og her kommer lokale hensyn i spil, da reguleringen giver vide rammer. DANVA vil arbejde for at synliggøre forskellige leverandørers it-løsninger til gennemførelse af elektronisk valg. Dette er i overensstemmelse med et af principperne fra DDV (Det Digitale Vandselskab), som indebærer, at foreningen via den såkaldte DDV-arkitektur vil understøtte et marked med flere it-løsninger fra flere systemleverandører. DDVs principper er specielt relevante at erindre, hvis et vandselskab ønsker kommunikation mellem diverse it-løsninger. Relevante oplysninger findes på <http://www.detdigitalevandselskab.dk/Default.aspx?ID=3942&TokenExist=no>.

DANVA, februar 2017

1. Indledning og baggrund

1.1 Baggrund, herunder ministerens bemyndigelse i vandsektorloven

Vandsektorlovens § 12, lov nr. 469, 2009 har følgende ordlyd:

”Miljøministeren kan fastsætte regler om forbrugerrettigheder i forbindelse med levering af vand eller afledning af spildevand, herunder regler om gennemsigtighed om priser og vilkår og om forbrugerindflydelse.”

Ministeren har udnyttet bemyndigelsen i vandsektorlovens § 12 og udstedte i 2010 bekendtgørelse om forbrugerindflydelse i vandselskaber, jf. bekendtgørelse nr. 1194, 2010, som indeholdt krav om, at vandselskaberne skulle gennemføre valg af forbrugerrepræsentanter til vandselskabernes bestyrelser senest den 1. juli 2011.

Som følge af pres fra vandsektoren valgte ministeren at udskyde fristen for gennemførelse af forbrugervalg først til den 1. januar 2012 og senere til den 1. januar 2013¹. I sommeren 2012 valgte ministeren at udstede en helt ny forbrugervalgbekendtgørelse, bekendtgørelse nr. 722 af 16. juni 2012. Som følge af, at der ikke var indsat en specifik frist for gennemførelse af forbrugervalg i den nye bekendtgørelse, blev der foretaget en tilføjelse om frister ved bekendtgørelse nr. 812 af 18. juli 2012. I det følgende omtales bekendtgørelserne samlet som ”forbrugervalgbekendtgørelsen”.

Selvom vandsektorlovens § 12 giver miljøministeren en bred bemyndigelse til at fastsætte regler om forbrugerrettigheder i forhold til vandselskaber, har ministeren endnu ikke udstedt bekendtgørelser om andre forbrugerrettigheder.

Lovbemærkningerne til vandsektorlovens § 12 er meget sparsomme og angiver ikke andet end, at ministeren vil kunne udforme regler om forbrugerindflydelse svarende til de regler, der findes i elforsyningsloven. De regler, der er udstedt om forbrugerindflydelse i vandselskaber, adskiller sig imidlertid væsentligt fra de tilsvarende regler, der gælder efter elforsyningsloven og varmforsyningsloven. En afgørende forskel er, at der efter elforsyningsloven og varmforsyningsloven ikke er krav om forbrugerindflydelse i de kommunalt ejede selskaber. Det modsatte gælder i medfør af vandsektorlovens forbrugervalgbekendtgørelse, hvor der også i de kommunalt ejede vandselskaber er krav om forbrugerindflydelse.

1.2 Vejledningens opbygning

I denne vejledning beskrives hovedsageligt vandselskabernes konkrete håndtering af kravet om forbrugerindflydelse efter forbrugervalgbekendtgørelsen.

Vejledningen er en opdatering af et tidligere DANVA-notat om samme emne fra 2012, ”Notat om forbrugervalg i vandselskaber” dateret 9. februar 2012.

¹ jf. bekendtgørelse nr. 267 af 31. marts 2011 og bekendtgørelse nr. 1021 af 21. oktober 2011.

Vejledningen er opdelt i to hovedafsnit.

Hovedafsnit I indeholder en generel gennemgang af, hvordan reglerne i forbrugervalgbekendtgørelsen skal håndteres i praksis.

Hovedafsnit II indeholder en gennemgang og løsningsforslag af konkrete problemstillinger, som forbrugervalgbekendtgørelsen kan give anledning til. Ikke alle de nævnte problemstillinger i hovedafsnit II vil have samme relevans for alle vandselskaber, men er særligt afhængigt af det enkelte vandselskabs konkrete organisation.

Bagerst i denne vejledning findes følgende bilag:

- Bilag 1: Optryk af forbrugervalgbekendtgørelsen
- Bilag 2: Forslag til vedtægtstekst angående forbrugervalg
- Bilag 3: Generelt eksempel på valgregulativ
- Bilag 4: Overordnet tids- og procesplan
- Bilag 5: Naturstyrelsens notat af 7. juni 2013
- Bilag 6: Typeeksempler på bestyrelsessammensætning
- Bilag 7: FAQ om forbrugervalg i vandselskaber
- Bilag 8: Eksempel på udkast til tavshedserklæring

Angående bilag 2 og 3 bemærkes det særligt, at der alene er tale om *forslag* til standardtekster. Et vandselskabs særlige organisation eller ønsker til vedtægter og valgregulativ kan indebære, at bilagene ikke vil være anvendelige for det pågældende vandselskab.

1.3 Udarbejdelsen af vejledningen

Vejledningen er udarbejdet i samarbejde med Advokatfirmaet Energi & Miljø og med bistand fra en følgegruppe.

Følgegruppen har formuleret spørgsmål om forbrugervalg i vandselskaber og har kommenteret på udkast til vejledningen. I forlængelse heraf blev udarbejdet en revideret vejledning, hvori følgegruppens bemærkninger og kommentarer blev indarbejdet.

Energistyrelsen har ikke deltaget i følgegruppen, men har modtaget en kopi af vejledningen og kommenteret på visse dele heraf.

2. Forbrugervalgbekendtgørelsens anvendelsesområde

2.1 Vandselskaber, omfattet af forbrugervalgbekendtgørelsen (bekg. § 1, stk. 1)

Alle vandselskaber, som er omfattet af vandsektorloven, er som udgangspunkt omfattet af forbrugervalgbekendtgørelsens krav om forbrugerindflydelse på bestyrelsesniveau. Det gælder også de vandselskaber, som er direkte eller indirekte ejet af en kommune.

Naturstyrelsen, som tidligere var ressortmyndighed i relation til forbrugervalgbekendtgørelsen (i dag Energistyrelsen), har således ved brev af 10. december 2010 oplyst, at også kommunalt ejede vandselskaber er omfattet af forbrugerindflydelseskravet i forbrugervalgbekendtgørelsen. Styrelsen begrundet det med, at valg til kommunalbestyrelsen ikke kan sidestilles med, at et vandselskabs forbrugere udøver ejer- eller medlemsbeføjelser. Endvidere påpeger styrelsen særligt, at juridiske personer, som tilhører forbrugerbegrebet i forbrugervalgbekendtgørelsen, ikke er stemmeberettiget i forbindelse med kommunalbestyrelsesvalg.

Et selskab, som alene renser spildevand, er også et vandselskab omfattet af vandsektorlovens § 2, stk. 1 og får i øvrigt også udmeldt egen økonomisk ramme. Hvis der er tilknyttet "forbrugere", herunder store virksomheder til rense-selskabet, skal der dermed også vælges forbrugerrepræsentanter i vandselskaber, som varetager spildevandsrensning.

Et vandselskab, som alene renser spildevand for andre vandselskaber, eller et vandselskab, som alene leverer vand til andre vandselskaber, er ifølge Naturstyrelsens vejledende udtalelse af 14. november 2012 derimod ikke omfattet af reglerne om forbrugervalgte medlemmer i selskabets bestyrelse. Det skyldes, at der ved *forbruger* efter forbrugervalgbekendtgørelsen forstås forbruger, som aftager ydelser til eget brug i det pågældende vandselskabs eget forsyningsområde.

2.2 Undtagne vandselskaber, (bekg. § 2, stk. 3)

Vandselskaber, der er omfattet af vandsektorloven og dermed omfattet af forbrugervalgbekendtgørelsen, er undtaget krav om forbrugervalgte medlemmer i bestyrelsen, såfremt kriterierne i forbrugervalgbekendtgørelsens § 2, stk. 3 er opfyldt.

Forbrugervalgbekendtgørelsens § 2, stk. 3 har følgende ordlyd:

"Stk.3. Kravet om valg af forbrugerrepræsentanter efter stk. 1 gælder ikke i vandselskaber,

1) hvor vandselskabets forbrugere direkte eller indirekte via et repræsentantskab vælger flertallet af vandselskabets bestyrelse ved udøvelse af deres beføjelser som ejere, medlemmer eller på lignende måde,

2) som er ejet af en juridisk person, hvor flertallet af bestyrelsen for den juridiske person er valgt eller udpeget på den i nr. 1, nævnte måde, og denne bestyrelse vælger vandselskabets bestyrelse, eller

3) som er organiseret som kommunale fællesskaber efter § 60 i den kommunale styrelseslov."

Efter § 2, stk. 3 er det således vandselskabets konkrete ejerforhold og organisation, der er afgørende for, om vandselskabet er fritaget fra kravene i forbrugerrepræsentation ifølge forbrugervalgbekendtgørelsen.

I nedenstående punkt 2.2.1-2.2.4 gives eksempler på, hvilke typer af vandselskaber, der er undtaget fra kravet om forbrugerrepræsentation i bestyrelse efter forbrugervalgbekendtgørelsen.

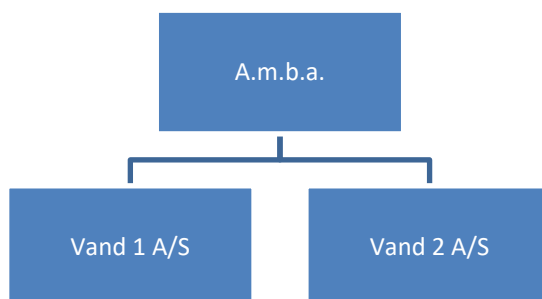
2.2.1 Forbrugerejede vandselskaber, herunder forbrugerejede andelsselskaber, interessentskaber, foreninger mv.

Ifølge forbrugervalgbekendtgørelsens § 2, stk. 3, nr. 1 undtages vandselskaber, hvor forbrugerne i deres egenskab af ejere/medlemmer vælger flertallet af bestyrelsens medlemmer direkte eller indirekte, herunder igennem et repræsentantskab.

I praksis vil bestemmelsen således indebære, at forbrugerejede vandselskaber vil være undtaget fra de særlige krav om forbrugerrepræsentanter ifølge forbrugervalgbekendtgørelsen. Da forbrugerne i de forbrugerejede vandselskaber allerede som følge af selskabets ejer- og organisationsform i forvejen vælger selskabets ledelse, ville det savne mening at lade sådanne selskaber være omfattet af yderligere krav om forbrugerindflydelse.

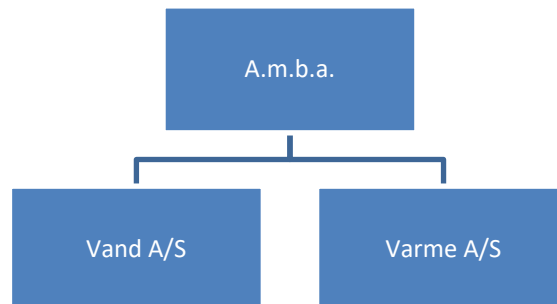
2.2.2 Vandselskaber, der er ejet af forbrugerejede selskaber

Bestemmelsen i forbrugervalgbekendtgørelsens § 2, stk. 3, nr. 2 vedrører de tilfælde, hvor et vandselskab ejes af et selskab, hvor forbrugerne vælger hovedparten af bestyrelsesmedlemmerne i dette selskab. Som eksempel kan nævnes forbrugerejede selskaber eller selvejende institutioner, som er ejer af to vandselskaber. Et forbrugerejet vandselskab vil kunne være ejer af to vandselskaber, hvis det forbrugerejede selskab f.eks. i forbindelse med fusion er blevet ejer af to vandværker, men ønsker at drive vandværkerne i to selvstændige aktieselskaber for at kunne opretholde særskilt økonomisk ramme for hvert vandværk, se nedenstående figur:



Endvidere har en række forbrugerejede vandselskaber i forbindelse med vandreformens ikrafttræden i 2010 været nødsaget til at ændre deres organisation, fordi der i

disse selskaber har været anden forsyningsaktivitet, f.eks. varmforsyningsvirksomhed inden for samme selskab. Som eksempel på sådanne selskaber kan nævnes RVV A.m.b.a., Odder Forsyningselskab I/S og Videbæk Energiforsyning A.m.b.a. For at opfylde kravet i vandsektorlovens § 19, stk. 1², således som denne bestemmelse var formuleret indtil lovændringen i sommeren 2012, har disse selskaber måttet udskille vand- og varmforsyningsaktiviteterne i to selvstændige selskaber. Typisk er omstruktureringen gennemført ved, at andelsselskabet har stiftet to aktieselskaber, hvortil henholdsvis vand- og varmforsyningsaktiviteterne er udskilt, se nedenstående figur.



Efter der er gennemført en udskillelse af vandforsyningsaktiviteten til et særskilt selskab, er det kun vandselskabet, der er omfattet af vandsektorloven og forbrugervalgbekendtgørelsen. Med bestemmelsen i forbrugervalgbekendtgørelsens § 2, stk. 3, nr. 2 undtages vandselskabet fra særskilt krav om valg af forbrugerrepræsentanter, fordi forbrugerne vælger hovedparten af bestyrelsesmedlemmerne i andelsselskabet – moderselskabet – ved udøvelse af deres beføjelser som ejere, medlemmer eller på lignende måde.

3. Forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer

3.1 Forbrugervalgbekendtgørelsens generelle krav til vandselskaberne og forbrugervalgte medlemmer af vandselskabets bestyrelse

Ved forbrugervalgbekendtgørelsen har miljøministeren bestemt, at forbrugernes indflydelse og indsigt i vandselskabernes drift skal komme til udtryk på ledelsesplan ved at stille krav om, at der skal være forbrugervalgte medlemmer blandt bestyrelsesmedlemmerne. Det skal understreges, at i bestyrelsesarbejdet kan forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer ikke som sådan varetage forbrugernes interesse men skal principielt alene varetage selskabets interesse.

² Ved lov nr. 578 af 18. juni 2012 fik vandselskaber via en ændring af vandsektorlovens § 19 adgang til inden for samme selskab at drive el- og varmforsyningsvirksomhed, når blot der er regnskabsmæssig adskillelse. Adgangen af vandsektorlovens § 19 havde primært til formål at gøre det muligt for vandselskaber at opretholde en mindre el- og varmeproduktion i forbindelse med spildevandsbehandlingen. Ændringen af vandsektorlovens § 19 skulle ikke i videre omfang give vandselskaber mulighed for i samme selskaber at drive såvel aktiviteter omfattet af elforsyningslov, varmforsyningslov og vandsektorlov.

I praksis indebærer bekendtgørelsens krav, at de vandselskaber, som ikke er undtaget fra bekendtgørelsens krav om forbrugerrepræsentation, jf. ovenfor i punkt 2, skal afholde særlige forbrugervalg til afklaring af, hvem der skal indgå i vandselskabets bestyrelse som forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer. Det gælder også de vandselskaber, som er direkte eller indirekte ejet af en kommune.

Kravet om forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer i vandselskabernes bestyrelser kan indebære, at disse selskaber får en meget stor bestyrelse, hvis der samtidig skal vælges medarbejderrepræsentanter efter selskabsloven eller vedtægterne. Efter selskabsloven er det muligt, at bestyrelsen kan nedsætte et forretningsudvalg f.eks. på 3 personer. Nedsættelse af forretningsudvalg må dog ikke gennemføres med henblik på at holde bestemte grupper, f.eks. medarbejderne eller forbrugerne, helt uden for indsigt og indflydelse. Forretningsudvalget kan derfor ikke gives en generel besluttende myndighed, men kan bruges som sagsforberedende og gennemførende organ for bestyrelsens beslutninger. Forretningsudvalget kan naturligvis også gives speciel bemyndigelse til at udføre bestemte opgaver eller til at træffe endelig afgørelse i en bestemt eller bestemte sager.

3.2 Antal forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer (bekg. § 2, stk. 1)

3.2.1 Hovedreglen i forbrugervalgbekendtgørelsen

Det er hovedreglen ifølge forbrugervalgbekendtgørelsen, at der skal vælges ”mindst to forbrugerrepræsentanter” til et vandselskabs bestyrelse for at sikre forbrugernes medindflydelse på vandselskabets ledelse.

Det vil sige, at som hovedregel er 2 forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer det mindste antal medlemmer, der kan vælges for at opfylde forbrugervalgbekendtgørelsens krav. Det er dog også muligt at vælge flere.

I vandselskaber med medarbejderrepræsentanter i bestyrelsen valgt efter selskabslovens § 140 gælder dog særlige regler, se straks nedenfor.

3.2.2 Vandselskab med medarbejderrepræsentanter i bestyrelsen efter selskabslovens § 140

Ifølge forbrugervalgbekendtgørelsens § 2, stk. 1, 2. pkt. findes der en undtagelse til kravet om, at vandselskaber skal have mindst to forbrugervalgte medlemmer i bestyrelsen.

Forbrugervalgbekendtgørelsens § 2, stk. 1, 2. pkt. har følgende ordlyd:

”I vandselskaber, hvori medarbejderne vælger medlemmer til bestyrelsen efter reglerne i selskabslovens § 140, kan antallet af forbrugerrepræsentanter begrænses til ét medlem.”

Af bestemmelsen kan det udledes, at der alene stilles krav om valg af ét forbrugervalgt bestyrelsesmedlem i vandselskaber, som i bestyrelsen har medarbejderrepræsentanter i medfør af selskabslovens § 140³. Virksomhedens forpligtelse til at have medarbejderrepræsentation efter selskabslovens § 140 aktiveres ifølge loven, såfremt det pågældende selskab i en *3-årig periode* har beskæftiget *mindst 35 medarbejdere i gennemsnit*. Selskaber, som ikke har eksisteret i 3 år, er således efter loven ikke forpligtet af kravene om medarbejderrepræsentation i selskabslovens § 140.

Det skal nævnes, at i visse tilfælde har medarbejderne også ret til koncernrepræsentation efter selskabslovens § 141, det vil sige ret til at deltage i holdingselskabets bestyrelse, selvom medarbejderne ikke er ansat heri. Muligheden for koncernrepræsentation omtales ikke yderligere i det følgende, idet det ikke har betydning for forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer i vandselskaber.

Reguleringen af medarbejderrepræsentation ifølge selskabslovens § 140 har alene til formål at beskytte en virksomheds medarbejdere. Derfor fungerer reguleringen som en ensidig rettighed for medarbejderne og som en forpligtelse for virksomheden (arbejdsgiver) til at indlemme medarbejderrepræsentanter i bestyrelsen. Det vil sige, at det er medarbejderne selv, som ved en ja/nej-afstemning afgør, om de ønsker at gøre brug af deres ret til medarbejderrepræsentation i selskabets bestyrelse efter selskabslovens § 140.

Selskabslovens § 140 tildeler medarbejderne en ret til at vælge et antal medlemmer af bestyrelsen svarende til halvdelen af det antal bestyrelsesmedlemmer, der vælges af generalforsamlingen og af andre i henhold til vedtægterne. Dette indebærer, at man ved beregningen tager udgangspunkt i det antal bestyrelsesmedlemmer, som er valgt af generalforsamlingen, og medlemmer, som udpeges af andre i henhold til en vedtægtsbestemmelse herom. Summen af disse to kategorier af bestyrelsesmedlemmer divideres med to, og er resultatet ikke et helt tal, rundes der op. F.eks. skal der i tilknytning til en bestyrelse med 5 generalforsamlingsvalgte bestyrelsesmedlemmer vælges 3 medarbejderrepræsentanter efter selskabslovens § 140. Hvis der i bestyrelsen er 5 generalforsamlingsvalgte bestyrelsesmedlemmer og 1 forbrugervalgt bestyrelsesmedlem, skal der ligeledes vælges 3 medarbejderrepræsentanter.

Det skal fremhæves, at repræsentanter i en bestyrelse, som er valgt direkte på baggrund af en lov, ikke skal tælles med ved opgørelse af det antal medarbejderrepræsentanter, der skal vælges efter selskabslovens § 140. Erhvervsstyrelsen har telefonisk oplyst, at forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer i vandselskaber valgt efter forbrugervalgbekendtgørelsen ikke er valgt ved lov, men på baggrund af vedtægtsbestemmelse herom. Forbrugervalgbekendtgørelsen er nemlig rettet mod vandselskaberne og stiller krav om, at der i vandselskabernes vedtægter skal være bestemmelser om valg af forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer. Forbrugervalgbekendtgørelsen tildeler ikke forbrugerne en direkte ret til at få repræsentation i vandselskabets bestyrelse, hvis der ikke er samtidig vedtægtsmæssig bestemmelse herom.

³ | selskabsrepræsentationsbekendtgørelsen, bekendtgørelse nr. 344 af 30. marts 2012 om medarbejderrepræsentation i aktie- og anpartsselskaber, er der fastsat detaljerede regler om valg af medarbejderrepræsentanter efter selskabslovens § 140.

Ifølge ordlyden af forbrugervalgbekendtgørelsen kan der i selskaber, som har medarbejderrepræsentation efter selskabslovens § 140, også vælges mere end 1 forbrugervalgt bestyrelsesmedlem. Selvom der alene er krav om 1 forbrugervalgt medlem i bestyrelsen, kan der også vælges flere, f.eks. 2.

Udgangspunktet efter selskabsloven er, at der skal findes et antal repræsentanter svarende til halvdelen af de øvrige medlemmer i det øverste ledelsesorgan. Medarbejderne kan imidlertid beslutte at vælge færre antal repræsentanter end det tilladte antal efter selskabsloven. Dette følger ligeledes af selskabslovens § 140. Selvom medarbejderne f.eks. er berettiget til at vælge 3 medarbejderrepræsentanter til bestyrelsen, kan medarbejderne vælge kun at benytte sig af retten til at vælge 2 repræsentanter. Det skal fremhæves, at selskabet hverken har indflydelse på eller bestemmer, om medarbejderne vælger medarbejderrepræsentanter, eller om de vælger det fulde antal repræsentanter, som disse er berettiget til, eller et færre antal. Det er alene medarbejderne, der har indflydelse herpå. Det skal dog samtidig understreges, at det i de tilfælde, hvor medarbejderne vælger ikke at gøre brug af den fulde ret til medarbejderrepræsentanter, men f.eks. kun vælger 2, selvom de havde ret til 3, vil kunne nedbringe størrelserne af vandselskabets bestyrelse – f.eks. 4 generalforsamlingsvalgte bestyrelsesmedlemmer, 1 forbrugerrepræsentant og 2 medarbejderrepræsentanter.)

Hvis medarbejderne i et vandselskab, som er omfattet af krav om medarbejderrepræsentation efter selskabslovens § 140, overdrages til et andet selskab, f.eks. et service-selskab, er udgangspunktet, at medarbejderne bevarer deres ret til medarbejderrepræsentation, hvis betingelserne herfor var opfyldt forud for overdragelsen⁴.

3.2.3 Vandselskaber med medarbejderrepræsentation i bestyrelsen i henhold til vedtægterne

Selskabsrepræsentationsbekendtgørelsens § 24 er en særlig regel om, at et selskab og dets medarbejdere kan indgå frivillige ordninger om medarbejderrepræsentation i selskabets bestyrelse. Frivillige ordninger skal dog have hjemmel i selskabets vedtægter.

Mange vandselskaber har valgt at indsætte bestemmelser i vedtægterne om medarbejderrepræsentation velvidende, at vandselskabet ikke var forpligtet til medarbejderrepræsentation i medfør af selskabslovens § 140. Baggrunden for de frivillige ordninger om medarbejderrepræsentation har som oftest været ønsket om at sikre medarbejderne indsigt og indflydelse i selskabets ledelse.

Juridisk er frivillige ordninger om medarbejderrepræsentation, som er hjemlet i vedtægterne, ikke det samme som obligatorisk medarbejderrepræsentation efter selskabslovens § 140, som gælder, uanset vedtægtsmæssig bestemmelse herom.

⁴ Smh. hertil Kapitalselskaber, Jan Schans Christensen, 4. udg., 2014, side 469.

Naturstyrelsen har pr. mail af 10. december 2010 til DANVA bekræftet, at der i forhold til forbrugervalgbekendtgørelsen ikke kan sluttet analogt mellem frivillig medarbejderrepræsentation i medfør af vedtægterne og obligatorisk medarbejderrepræsentation efter selskabslovens § 140. Det vil sige, at en vedtægtsmæssig bestemmelse om to eller flere medarbejderrepræsentanter ikke kan erstatte medarbejderrepræsentation efter selskabslovens § 140.

Sammenfattende skal der således i vandselskaber, hvor medarbejderrepræsentation er frivillig og fastlagt i vedtægterne, være mindst to forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer. Den mulighed, der er, for at vandselskabet kun har et forbrugervalgt medlem i bestyrelsen, når der er medarbejderrepræsentanter, gælder kun i det tilfælde, hvor medarbejderne reelt har udnyttet deres ret til repræsentation efter selskabslovens § 140.

3.2.4 Generalforsamlingens pligt til at vælge flertallet af bestyrelsens medlemmer

I forhold til vandselskaber, som er organiseret som aktieselskaber, gælder der efter selskabsloven et selvstændigt krav til bestyrelsens sammensætning, jf. selskabslovens § 120, stk. 1, som har følgende ordlyd:

"I aktieselskaber skal flertallet af medlemmerne af bestyrelsen eller tilsynsrådet vælges af generalforsamlingen."

I medfør af selskabslovens § 120 skal et aktieselskabs bestyrelse til enhver tid have en sammensætning, således at minimum halvdelen af medlemmerne + 1 medlem er valgt af generalforsamlingen. Det er efter ordlyden af selskabslovens § 120 ikke tilstrækkeligt, at formanden er valgt af generalforsamlingen, og dennes stemme er afgørende. Der skal være +1 generalforsamlingsvalgt repræsentant i bestyrelsen.

Vandselskaber, der er organiseret som aktieselskaber, skal således sikre sig, at selvom medarbejdere, forbrugere og eventuelle andre – til eksempel myndigheder, sagkyndige eller lignende – udpeger bestyrelsesmedlemmer til vandselskabets bestyrelse, skal generalforsamlingen stadig udpege flertallet heraf.

Et vandselskabs vedtægter skal således udformes sådan, at kravene både til medarbejderrepræsentanter og forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer kan overholdes samtidig med overholdelsen af selskabslovens § 120. Som eksempel vil et vandselskab med 2 forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer, 2 medarbejderrepræsentanter valgt på baggrund af vedtægterne skulle have mindst 5 generalforsamlingsvalgte bestyrelsesmedlemmer. Se bilag 6 med typeeksempler på bestyrelsessammensætning.

3.2.5 Vejledning fra Naturstyrelsen

Naturstyrelsen har – med bidrag fra Erhvervsstyrelsen – den 7. juni 2013 offentliggjort et vejledende notat om opgørelsen af det antal bestyrelsesmedlemmer, der skal vælges til et vandselskabs bestyrelse. I notatet forholder Naturstyrelsen sig til, hvordan bestyrelsen kan sammensættes, når såvel reglerne i forbrugervalgbekendtgørelsen

som selskabsloven skal iagttages. Notatets konklusioner er i overensstemmelse med ovenstående punkt 3.2.1-3.2.4. Notatet er medtaget som bilag 5 til vejledningen.

I notatet konkluderes følgende:

Reglerne i vandsektorloven og selskabsloven medfører således en ret for både forbrugere og medarbejdere til at vælge repræsentanter til det øverste ledelsesorgan i vandselskaber. Det kan skabe nogle uhensigtsmæssigt store bestyrelser i de vandselskaber, som er etableret som aktie- og anpartsselskaber.

3.2.6 Ændringer af bestyrelsens sammensætning ved bestyrelsesmedlemmers udtræden (bekg. § 4, stk. 2)

Hvis et generalforsamlingsvalgt bestyrelsesmedlem eller forbrugervalgt bestyrelsesmedlem udtræder af bestyrelsen eller har forfald, kan der opstå den situation, at de generalforsamlingsvalgte bestyrelsesmedlemmer ikke udgør flertallet, eller at forbrugervalgbekendtgørelsens krav om mindst 2 forbrugerrepræsentanter ikke er opfyldt.

Ordlyden af selskabslovens § 120 nævner alene, at generalforsamlingen skal vælge flertallet af bestyrelsesmedlemmerne. Bestemmelsen vedrører efter sin ordlyd alene valghandlingen og normerer derfor ikke det enkelte bestyrelsesmedlems adfærd. Det kunne måske heraf udledes, at der ikke er pligt til at afholde suppleringsvalg, hvis generalforsamlingsvalgte bestyrelsesmedlemmer kommer i "undertal" i bestyrelsen.

Imidlertid er formålet med selskabslovens § 120, at generalforsamlingen til enhver tid skal være sikret "kontrol" over flertallet af bestyrelsesmedlemmerne, hvilket modsat taler for, at der skal afholdes suppleringsvalg i ovennævnte tilfælde, også selvom der ikke er pligt hertil.

I forhold til forbrugervalgbekendtgørelsen er der med bestemmelsen i § 4, stk. 2 forudsætningsvist indsat krav om, at et vandselskab skal afholde suppleringsvalg, hvis et forbrugervalgt bestyrelsesmedlem har forfald i mere end 6 måneder. Ifølge § 4, stk. 2 skal et vandselskab foranledige, at der afholdes suppleringsvalg senest 6 måneder efter, at selskabet ikke længere opfylder kravet om forbrugervalgte medlemmer til selskabets bestyrelse.

Som følge af de administrative omkostninger, der er forbundet med at afholde suppleringsvalg af forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer, bør der vælges suppleanter for de forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer. Suppleanterne indtræder i bestyrelsen, hvis et bestyrelsesmedlem udtræder. Endvidere kan der også indsættes bestemmelser om, at suppleanter indtræder ved et bestyrelsesmedlems forfald igennem en længere periode, f.eks. 6 måneder. Herved kan vandselskabet undgå at afholde suppleringsvalg. Det vil typisk være vandselskabets forretningsorden, der regulerer, hvornår suppleanten kan indtræde i bestyrelsen.

3.3 Valgbar som forbrugervalgt bestyrelsesmedlem (bekg. § 3, stk. 1)

Opstilling som kandidat til et forbrugervalg kræver iagttagelse af valgbarhedskriterierne, som fremgår af forbrugervalgbekendtgørelsens § 3, stk. 1.

Bestemmelsen har følgende ordlyd:

"Valgbar til bestyrelse og forbrugerrepræsentantskab efter § 2, stk. 1 og 2, er enhver fysisk person, der er myndig, uanset om vedkommende er forbruger i vandselskabet."

Det eneste valgbarhedskriterium, som en kandidat til forbrugervalg skal overholde i henhold til forbrugervalgbekendtgørelsen, er, at den pågældende kandidat skal være myndig.

En kandidat, der ønsker at blive valgt som forbrugervalgt medlem til bestyrelsen, behøver ikke at være forbruger i selskabet.

3.3.1 Begrænsninger i valgbarhed i vandselskabets vedtægter eller valgregulativ

Selvom der således i bekendtgørelsen er vide rammer for, hvilke kandidater der kan stille op til valg som forbrugervalgt bestyrelsesmedlem i vandselskabet, er det i forbrugervalgbekendtgørelsens § 5, stk. 2 forudsat, at vandselskabet enten i vedtægterne eller regulativet kan fastsætte regler om, hvem der er valgbare som forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer.

Ifølge Naturstyrelsens svar til DANVA pr. e-mail af 26. januar 2011 er det lovligt i et valgregulativ at fastsætte stillerkrav til de repræsentanter, der ønsker at stille op til valget. Stillerkravene skal dog være sagligt begrundet. Som eksempel kan stillerkrav indebære, at der skal kunne fremvises en liste med 10 stillere, der er forbrugere i området. Alternativt kan stillerkrav formuleres som et krav om blot 10 stillere, uden at stillerne skal opfylde specifikke forudsætninger om at være forbrugere i området. Herved undgår vandselskabet at skulle føre kontrol med, om stillerne opfylder særlige forudsætninger.

Vandselskabet kan også i valgregulativet begrænse medarbejdernes ret til at stille op som repræsentanter for forbrugerne til bestyrelsen, forudsat at medarbejderne enten på baggrund af selskabslovens § 140 eller vedtægterne har adgang til medarbejderrepræsentation. Medarbejderne har allerede adgang til repræsentation ved reglerne om medarbejderrepræsentation og risikerer, at der vil være et dobbeltmandat, hvis disse også skal fungere som forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer. Endvidere indeholder § 17 i bekendtgørelse om medarbejdernes selskabsrepræsentation⁵ en regel, hvorefter medarbejderrepræsentanten ikke samtidig kan varetage hvervet som repræsentant for andre i selskabets bestyrelse.

⁵ Bekendtgørelse nr. 344 af 30. marts 2012 om medarbejderrepræsentation i aktie- og anpartsselskaber.

Hvorvidt der i vandselskabets valgregulativ kan indsættes en begrænsning for byrådsmedlemmers valgbarhed, er mere tvivlsomt. Derudover er der ikke i selskabslovgivningen regler om generel inhabilitet f.eks. for medlemmer af byrådet/teknisk udvalg.

Vandselskaber kan heller ikke via et valgregulativ fastsætte regler om, at alene forbrugere i selskabets forsyningsområder er valgbare. I modsat fald ville vandselskabet herved omgå forbrugervalgbekendtgørelsens valgbarhedskriterier og i øvrigt begrænse forbrugernes ret til at stemme på den/de repræsentant(er), de måtte ønske til bestyrelsen. I forbrugervalgbekendtgørelsen er det udtrykkeligt angivet, at enhver myndig person, uanset om denne er forbruger i selskabet, er valgbare som forbrugervalgt bestyrelsesmedlem.

Udover valgbarhedskrav kan der i valgregulativet endvidere stilles krav om, at kandidater skal anvende et kandidatanmeldesskema, samt at kandidater skal anmelde deres kandidatur inden for en nærmere givet opstillingsperiode mv.

Et opmærksomhedspunkt er kandidaters anvendelse af vandselskabets navn og logo. Vandselskabernes navn og logo bør som udgangspunkt kun anvendes af vandselskabet i forbindelse med vandselskabets egen orientering om forbrugervalget – og ikke egenhændigt af kandidaterne.

3.4 Fællesrepræsentanter (bekg. § 4, stk. 1)

3.4.1 Fællesrepræsentanter for flere koncernforbundne vandselskaber (bekg. § 4, stk. 4)

Bestemmelsen om fællesrepræsentanter i forbrugervalgbekendtgørelsens § 4, stk. 4 giver mulighed for, at der gennemføres et valg, hvor der vælges fælles forbrugervalgte medlemmer til bestyrelserne i flere vandselskaber i samme koncern. Med fællesrepræsentation menes, at der vælges forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer for vandselskaberne samlet, og det eller de forbrugervalgte medlem(mer) repræsenterer alle forbrugere i samtlige vandselskaber, hvor der holdes forbrugervalg. Det vil sige, at de samme to forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer indtræder i bestyrelsen for alle de selskaber, som har valgt pågældende personer som fællesrepræsentanter.

Behovet for fællesrepræsentation er sædvanligvis af praktisk karakter, da koncerner med flere vandselskaber ofte har "enhedsbestyrelser" – det vil sige, at samme personer er bestyrelsesmedlemmer i samtlige koncernforbundne selskaber.

Valg af fælles forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer til flere koncernforbundne vandselskaber forudsætter, at vandselskabet indgår i en *koncern*.

Forbrugervalgbekendtgørelsen indeholder ikke en selvstændig definition af begrebet koncern. I mangel af vandsektorspecifik definition af koncernbegrebet er det relevant at anvende selskabslovens definition af koncerner. Ifølge selskabslovens § 5, stk. 1, nr. 19 defineres en koncern som et moderselskab og dets dattervirksomhed.

To vandselskaber ejet direkte af en kommune er ikke en koncern, mens to vandselskaber ejet indirekte af en kommune via et holdingselskab er en koncern.

Hvis koncernkravet ikke er opfyldt, kan der ikke vælges fællesrepræsentanter for forbrugerne til vandselskabernes bestyrelse.

3.4.2 Fællesrepræsentanter i flere koncernforbundne forsyningsselskaber (bekg. § 4, stk. 5)

For koncernforbundne forsyningsselskaber kan der vælges fællesrepræsentanter, jf. forbrugervalgbekendtgørelsens § 4, stk. 5, som eksempelvis repræsenterer forbrugerne i vandforsyningen, spildevandsforsyningen samt el- og varmforsyningen. Den tidligere gældende forbrugervalgbekendtgørelse havde bredt formulerede regler om valg af fællesrepræsentanter i multiforsyningsselskaber. Disse regler er nu præciseret, så det fremgår, hvornår der i et vandselskab kan vælges forbrugerrepræsentanter sammen med forbrugerrepræsentanter for andre forsyninger. Dette kan ske, når de andre selskaber også er underlagt krav om valg af forbrugerrepræsentanter. Begrebet "multiforsyning" indgår ikke længere direkte i bekendtgørelsen, idet begrebet var for upræcist og løst defineret.

Det er på samme måde som fællesrepræsentanter for koncernforbundne vandselskaber en betingelse for valg af fællesrepræsentanter mellem flere koncernforbundne forsyningsselskaber, at der foreligger et koncernforhold. Det vil sige, at der skal være et moderselskab, som er ejer af forsyningsselskaberne. Et direkte kommunalt ejerskab af flere forsyningsselskaber etablerer ikke et koncernforhold.

Ud fra fortolkningen af forbrugervalgbekendtgørelsens § 4, stk. 5 må det desuden være en betingelse for at kunne vælge fællesrepræsentanter i en koncern med flere forsyningsselskaber, at de forsyningsselskaber, som vandselskabet skal være koncernforbundet med, skal være *"en varmføringsvirksomhed efter § 23 h i lov om varmforsyning"* og *"en elnetvirksomhed efter § 19 i lov om elforsyning"*.

Som følge af, at reglerne for valg af fællesrepræsentanter for forbrugerne i henholdsvis elforsyningslov, varmforsyningslov og vandsektorlov er ukoordineret, frarådes det at vælge fællesrepræsentanter efter dette samlede regelsæt. Hvis en multiforsyningsselskab ønsker at opretholde en enhedsbestyrelse, bør dette i stedet ske ved, at generalforsamlingen tilbyder de forbrugerrepræsentanter, som er valgt til vandselskabets bestyrelse, bestyrelsesposter i de øvrige selskaber i koncernen.

3.4.3 Fælles forbrugerrepræsentanter i holdingselskaber, serviceselskaber mv.

Bestemmelsen i forbrugervalgbekendtgørelsens § 4, stk. 5 om valg af fælles forbrugerrepræsentanter giver ikke hjemmel til, at der kan vælges fælles forbrugervalgte medlemmer til bestyrelsen i et holdingselskab eller et serviceselskab. Det er naturligt sammenhængende med, at der hverken i forhold til et holdingselskab eller i et serviceselskab, er tilknyttet forbrugere. Allerede af denne årsag kan der ikke vælges bestyrelsesmedlemmer blandt selskabets *forbrugere til* bestyrelsen for disse selskaber. Desuden skal det fremhæves, at der i forbrugervalgbekendtgørelsens § 4, stk. 5 kun

nævnes, at der kan vælges fællesrepræsentanter for forsyningsselskaber og ikke repræsentanter for holdingselskaber og serviceselskaber.

Såfremt ejeren af en forsyningsselskab måtte ønske, at der vælges forbrugerrepræsentanter til service- og/eller holdingselskaber blandt forsyningsselskabernes forbrugere – f.eks. for at kunne fortsætte med ”enhedsbestyrelse” – vil det derfor kræve særlig hjemmel i koncernselskabernes vedtægter. F.eks. en vedtægtsbestemmelse om, at generalforsamlingen blandt de generalforsamlingsvalgte medlemmer af bestyrelsen kan udpege 2 medlemmer, som er valgt som forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer i forsyningsselskaberne.

Det skal fremhæves, at det ikke er muligt at stille krav i vedtægterne om, at de forbrugervalgte medlemmer af bestyrelsen i vandselskaberne også skal være medlem af bestyrelsen for holdingselskabet og eventuelt serviceselskabet.

Selvom det ikke er muligt at tvinge den forbrugervalgte fællesrepræsentant i forsyningsselskaberne til tillige at være bestyrelsesmedlem i holdingselskabet og/eller serviceselskabet, er der imidlertid via bestyrelseshonorar mv. mulighed for at skabe et incitament herfor.

3.5 Forbrugerrepræsentantens rolle og stilling i bestyrelsen (bekg. § 3, stk. 2)

Det fremgår eksplicit af forbrugervalgbekendtgørelsens § 3, stk. 2, at forbrugerrepræsentanterne skal tildeles samme rettigheder og forpligtelser som de øvrige bestyrelsesmedlemmer i de selskaber, som de er valgt til.

Forbrugervalgte medlemmers rolle i bestyrelsen er ikke at være partsrepræsentanter for forbrugerne. Derimod skal forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer til opfyldelsen af deres hverv handle i vandselskabets interesser. Dette følger af selskabslovens krav om, at bestyrelsesmedlemmerne i deres virke alene skal varetage selskabets interesser. Selvom et forbrugervalgt medlem ikke deltager i vandselskabets bestyrelse som partsrepræsentant for forbrugerne, er målet med dennes deltagelse dog, at det forbrugervalgte medlem kan oplyse de øvrige bestyrelsesmedlemmer om forbrugernes holdning til forskellige tiltag i vandselskabet. Det forbrugervalgte bestyrelsesmedlem kan også – såfremt tavshedspligt mv. ikke kompromitteres – afholde dialog eller informationsmøder med henblik på at afdække forbrugernes holdning til forskellige spørgsmål. Det forbrugervalgte bestyrelsesmedlem er dog underlagt samme regler om tavshedspligt som de øvrige medlemmer af bestyrelsen. Oplysninger, som bestyrelsen har besluttet, er omfattet af tavshedspligt og kan derfor ikke videregives af det forbrugervalgte bestyrelsesmedlem til andre. Se supplerende hertil i punkt 3.5.1.

Da forbrugerne er aftagere af vandselskabets ydelser, vil der dog i nogle tilfælde, herunder f.eks. i forbindelse med takstfastsættelse, være et naturligt modsætningsforhold imellem vandselskabet og det forbrugervalgte bestyrelsesmedlem. Det forbrugervalgte bestyrelsesmedlems tilstedeværelse i sådanne tilfælde sker med henblik på at skabe bedre sikkerhed for, at forbrugernes interesser kommer til orde i forbindelse med vandselskabets beslutninger. Af samme årsag vil det forbrugervalgte bestyrel-

sesmedlem som udgangspunkt ikke være inhabil i relation til afgørelser, hvor vandselskabets interesser ikke er forenelige med forbrugernes, medmindre der er tale om en konkret sag, som alene vedrører den pågældende forbrugers private eller erhvervs-mæssige forhold.

3.5.1 Forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmers rettigheder og pligter

Forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer har samme rettigheder, som gælder for generalforsamlingsvalgte bestyrelsesmedlemmer. Således har forbrugerrepræsentanten under alle omstændigheder følgende rettigheder:

- Ret til at indkalde, møde og tale i forbindelse med bestyrelsens møder på lige vilkår med de øvrige bestyrelsesmedlemmer
- Stemmeret på lige vilkår med de øvrige (menige) bestyrelsesmedlemmer
- Ret til at få sin mening ført til referat
- Tegningsret på lige vilkår med de øvrige bestyrelsesmedlemmer
- Adgang til at gennemgå samme interne materiale som de øvrige bestyrelsesmedlemmer
- Ret til samme honorar som de øvrige bestyrelsesmedlemmer

Forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer er ligeledes underlagt samme forpligtelser som de øvrige bestyrelsesmedlemmer, herunder:

- Ansvar, herunder både i strafferetlig og erstatningsretlig forstand

Der tages ikke som udgangspunkt hensyn til, at det forbrugervalgte bestyrelsesmedlem ikke nødvendigvis er i besiddelse af samme sagkundskab eller bestyrelseserfaring som de øvrige bestyrelsesmedlemmer i relation til ansvar for bestyrelsesfejl og lignende.

- Tavshedspligt

Den samlede bestyrelse råder selv over tavshedspligten, jf. selskabslovens § 132. Sædvanligvis er alle bestyrelsens beslutninger omfattet af tavshedspligten, medmindre bestyrelsen ved flertalsbeslutning konkret har truffet beslutning om, hvilke oplysninger, der er undtaget fra tavshedspligten.

Tavshedspligten hindrer forbrugerrepræsentanten i at foretage generel orientering til andre forbrugere om bestyrelsens arbejde. Kun de oplysninger, som bestyrelsen har besluttet, ikke er omfattet af tavshedspligten, kan forbrugerrepræsentanten videreformidle.

Som en modifikation til forbrugervalgbekendtgørelsens § 3, stk. 2 må der dog gælde særlige rettigheder for forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer i relation til repræsentantens afsættelse.

Selvom det ikke fremgår eksplicit af forbrugervalgbekendtgørelsen, må forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer antageligvis alene kunne afsættes af forbrugerne. I modsat fald ville der være risiko for, at vandselskaber kunne omgå kravene til forbrugerrepræsentation i forbrugervalgbekendtgørelsen ved, at generalforsamlingen afsatte det forbrugervalgte bestyrelsesmedlem. Det skal understreges, at det formentlig vil være overordentlig vanskeligt at fastsætte konkrete regler i et valgregulativ om forbrugernes mulighed for at afsætte den valgte repræsentant.

3.6 Observatørdeltagelse

Ikke-bestyrelsesmedlemmer tillades i visse tilfælde deltagelse i bestyrelsesmøder for at kunne opnå indsigt i anliggender, der behandles på selskabets bestyrelsesmøder. Sådanne kaldes ofte "observatører".

Det er eksempelvis muligt at lade valgte fællesrepræsentanter for forbrugerne deltage i bestyrelsen for holdingselskab og/eller serviceselskab eller andre forsyningsselskaber som observatør. En observatør i en bestyrelse har ret til at være til stede og ret til at give sin mening til kende, hvis bestyrelsen beder den pågældende herom, men observatørdeltagelse må ikke hindre bestyrelsens virke. En observatør har eksempelvis ikke ret til honorar.

Det er den siddende bestyrelse, der træffer beslutning om, hvorvidt det er hensigtsmæssigt at tillade observatører adgang til bestyrelsesmøder. Herudover må bestyrelsens tavshedspligt ikke kompromitteres herved, ligesom en observatør formentlig alene bør gives adgang til ad hoc deltagelse i bestyrelsesmøder.

4. Gennemførelse af valg af forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer

4.1 Valg af forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer

Valg af forbrugervalgte medlemmer til bestyrelsen kan gennemføres på to forskellige måder. Enten ved et direkte eller indirekte valg, jf. forbrugervalgbekendtgørelsens § 2, stk. 2.

4.1.1 Direkte valg (bekg. § 2, stk. 2)

Direkte valg indebærer, at der foretages en afstemning direkte blandt de stemmeberettigede forbrugere om, hvem af de opstillede kandidater, der skal vælges som forbrugervalgt medlem til vandselskabets bestyrelse.

Da der ikke stilles særlige krav til selve valghandlingen i forbrugervalgbekendtgørelsen, må der være en høj grad af valgfrihed for det enkelte vandselskab til at fastlægge proceduren for den praktiske gennemførelse af et direkte forbrugervalg.

Forbrugervalgbekendtgørelsen indeholder således kun ganske få retningslinjer for, hvordan valget skal gennemføres – f.eks. om det skal være et hemmeligt valg, et skriftligt valg, et elektronisk valg eller valg ved fremmøde. Der er heller ikke i forbrugervalgbekendtgørelsen regler om, hvem der skal agere som valglede og herved påse, at der sker indkaldelse, afgør om kandidater er valgbare, optæller stemmer og offentliggør valghesultatet.

Afhængig af det enkelte vandselskabs størrelse og organisation vil en række af sådanne grundlæggende forhold således skulle afklares, f.eks. i et valgregulativ, således at vandselskabet kan fastlægge den procedure for forbrugervalgets gennemførelse, som er bedst egnet til det pågældende vandselskab.

Som inspiration til, hvordan et valg kan gennemføres, kan der henvises til selskabsrepræsentationsbekendtgørelsen. Endvidere kan der henvises til eksempelsamling i bilag 6.

4.1.2 Indirekte valg via et forbrugerrepræsentantskab (bekg. § 2, stk. 2)

Med indirekte valg forstås, at et forbrugerrepræsentantskab, som er valgt af et vandselskabs forbrugere, udpeger det antal forbrugerrepræsentanter (som oftest) blandt sin midte, der skal indsættes i vandselskabets bestyrelse, jf. § 2, stk. 2:

”Stk.2. Valg af forbrugerrepræsentanter efter stk. 1 kan ske direkte eller indirekte via et repræsentantskab valgt af vandselskabets forbrugere, som vælger forbrugerrepræsentanterne til vandselskabets bestyrelse.”

Repræsentantskabsvalg ses bl.a. ofte anvendt i store, forbrugerejede energiforsyningsvirksomheder, hvor repræsentantskabet skal vælge alle eller hovedparten af bestyrelsesmedlemmerne. Herved kan til eksempel brugen af valgkredse inden for forsyningsområdet sikre, at der tages højde for bl.a. geografiske og demografiske forskelle i forsyningsområdet i relation til forbrugerindflydelsen.

Indirekte valg af forbrugerrepræsentanter til selskabets bestyrelse følger regler i forbrugervalgbekendtgørelsen med hensyn til antal repræsentanter og repræsentantens valgbarhed. Det vil sige, at enhver myndig person vil være valgbar som repræsentant i bestyrelsen. Det vil være et sagligt krav at indsætte bestemmelse i valgregulativet om, at repræsentantskabet af sin midte skal vælge den eller de forbrugerrepræsentanter, der skal deltage i vandselskabets bestyrelse.

Forbrugervalgbekendtgørelsen indeholder ingen særskilte regler om, hvor mange repræsentanter, der skal vælges til det repræsentantskab, som skal vælge forbrugerrepræsentanterne.⁶

Det skal understreges, at forbrugerrepræsentantskabets eneste opgave efter forbrugervalgbekendtgørelsen er at vælge to medlemmer af bestyrelsen. Selvom forbrugervalgbekendtgørelsen ikke tildeler repræsentantskabet andre opgaver end valg af to repræsentanter til selskabets bestyrelse, udelukker det ikke, at forbrugerrepræsentantskabet kan varetage opgaver, som har karakter af et brugerråd. Forbrugerrepræsentantskabets opgaver må dog ikke i vedtægterne tillægges videre beslutningsmæssig kompetence, idet repræsentantskabet i modsat fald går på tværs af den ledelsesstruktur, der er fastlagt i selskabsloven. Et repræsentantskab kan dog ikke overtage beføjelser, der efter selskabsloven tilkommer f.eks. selskabets bestyrelse.

Inden oprettelsen af et repræsentantskab bør det af vandselskabet vurderes, hvilket behov vandselskabet konkret har for at afholde indirekte forbrugervalg frem for direkte valg, jf. nedenfor i punkt 4.2.

Oprettelsen af et forbrugerrepræsentantskab indebærer etableringen af et selvstændigt selskabsorgan, hvilket kan være både tids- og ressourcekrævende, herunder særligt hvis medlemmerne af forbrugerrepræsentantskabet skal aflønnes.

4.2 Valgets gennemførelse

Forbrugervalgbekendtgørelsen indeholder ikke specifikke regler om, hvordan vandselskabet skal gennemføre forbrugervalget. I mangel af specifikke regler er der metodefrihed for vandselskaberne.

Vandselskaberne må dermed ved beslutning om gennemførelse af valget lovligt varetage hensynet til egen økonomi og dermed anvende den eller de mest omkostningseffektive valgmetoder. Vandselskabet skal blot kunne begrunde sin model for gennemførelse af valget, afgrænsning af stemmeberettigede forbrugere mv. ud fra saglige, ikke-diskriminerende kriterier.

Ved vurderingen af, hvilken model vandselskabet ønsker at benytte som valgmodel, kan vandselskabet også afgøre, om valget skal have et markedsføringsmæssigt eller oplysende formål – alternativt om valget af 2 forbrugervalgte medlemmer til bestyrelsen blot skal opfylde mindstekravene i forbrugervalgbekendtgørelsen og gennemføres på den mest omkostningseffektive måde. Det skal understreges, at det i medfør af

⁶ På varmforsyningsområdet findes lovgivning angående etableringen af et forbrugerrepræsentantskab uanset selskabsform, jf. varmforsyningslovens §§ 23i og 23j, som eventuelt kan tjene som inspiration for etablering af et forbrugerrepræsentantskab i et vandselskab.

vandforsyningsloven og betalingsloven ikke umiddelbart er muligt at indregne udgifter til markedsføring af vandselskabet i prisen for vand og vandafledning.⁷

Generelle omkostninger ved valget kunne indregnes i prisen for vand og vandafledning. Forsyningssekretariatet har desuden tidligere angivet, at omkostninger forbundet med forbrugervalg (internetafstemning) kunne indregnes i prisloft efter miljø- og servicemål, jf. Forsyningssekretariatets: Oversigt over miljø- og servicemål 2014. Forsyningssekretariatets håndtering af valgomsomkostninger er ikke afklaret i forhold til det nye regelsæt om vandselskabernes økonomiske ramme.

Overordnet er der tre modeller for gennemførelse af valg:

- Elektronisk valg
- Fremmødevalg
- Brevafstemning

Nedenfor i afsnit 11 er angivet eksempler på modeller for valg.

Hvis vandselskabet f.eks. ønsker at kombinere to valgmodeller, f.eks. elektronisk for selskabets kunder, som har kundenummer og login-kode, og ved brevafstemning eller fremmøde for selskabets aftagere, som selskabet ikke har et direkte kundeforhold med, vil det efter DANVAs vurdering være lovligt. Vandselskabet kender ikke deres aftagerkreds på forhånd, og særlige foranstaltninger kan være nødvendige for at gennemføre valg for denne kreds af selskabets forbrugere.

Det skal understreges, at selskabets valg af valgmodel i vidt omfang også er sammenhængende med, hvordan vandselskabet ønsker at afgrænse kredsen af stemmeberettigede forbrugere.

4.3 Stemmeberettigede forbrugere (bekg. § 1, stk. 2 og § 4, stk. 3)

I medfør af forbrugervalgbekendtgørelsens § 2, stk. 1 er det *forbrugerne*, som vælger forbrugerrepræsentanterne.

Forbrugere er i forbrugervalgbekendtgørelsens § 1, stk. 2 defineret som følgende:

"Ved vandselskabets forbrugere forstås i denne bekendtgørelse fysiske eller juridiske personer, som aftager vand- eller spildevandsforsyningsydelser til eget forbrug i det pågældende vandselskabs forsyningsområde."

Som forbrugere anses ifølge forbrugervalgbekendtgørelsen både kunder, som vandselskaberne afregner med direkte, og brugere/aftagere, herunder f.eks. lejere, forpagtere mv., som ikke afregner direkte med vandselskaberne for levering af vand eller bortledning af spildevand.

⁷ Statsforvaltningen Midtjyllands afgørelse i 2004 om Aalborg Kommunes vandforsyning og kloakforsynings spon-sorat af Tall Ship Race.

Med forbrugervalgbekendtgørelsens § 5, stk. 2, nr. 1 er det forudsat, at kredsen af stemmeberettigede forbrugere i valgregulativ eller vedtægt kan afgrænses.

I forbrugervalgbekendtgørelsens § 5, stk. 2, nr. 1 er angivet følgende:

"1) kredsen af stemmeberettigede forbrugere (f.eks. alle myndige forbrugere eller hver boligenhed eller husstand."

I medfør af forbrugervalgbekendtgørelsens § 5, stk. 2, nr. 1 kan kredsen af stemmeberettigede forbrugere således lovligt afgrænses. Som eksempel nævnes myndige forbrugere, boligenhed eller husstand. Da disse alene nævnes som eksempler, må også anden afgrænsning af de stemmeberettigede forbrugere være lovlig, når blot afgrænsningen foretages i valgregulativ eller vedtægt og er saglig og ikke-diskriminerende.

4.3.1 Lige indflydelse og vandselskabets metodefrihed

Ved afgrænsning af de stemmeberettigede forbrugere må forbrugervalgbekendtgørelsens § 4, stk. 3 tillige skulle iagttages. Ifølge § 4, stk. 3 skal valget af forbrugerrepræsentanter ske på en måde, der sikrer enhver forbruger "lige indflydelse". Der er ikke i forbrugervalgbekendtgørelsen nogen nærmere definition af begrebet, men af Naturstyrelsens svar af 26. januar 2011 kan udledes, at der med lige indflydelse menes, at forbrugerne skal tildeles samme antal stemmer uanset forbrug.

Udover bestemmelsen i § 5, stk. 2, nr. 1 og § 4, stk. 3 er der ikke andre bestemmelser i bekendtgørelsen, som regulerer, hvordan stemmeretten kan afgrænses i praksis.

Det er angivet i forarbejderne til vandsektorlovens § 12 om forbrugerindflydelse, at disse regler vil blive udformet i lighed med elforsyningslovens regler. Der kan derfor formentlig i et vist omfang hentes fortolkningsbidrag i reglerne på elforsyningsområdet. Elforsyningslovens § 44, stk. 2 indeholder ligeledes begrebet "lige indflydelse". De umiddelbare fortolkningselementer i forhold til begrebet "lige indflydelse" er overordnet opsummeret herunder:

- a) Enhver tilsluttet forbruger skal have lige indflydelse uanset forbrug.
- b) Ved tilsluttet forbruger forstås: en forbruger, som aftager el og har rådighed over en installation i netvirksomhedens bevillingsområde, og som er tilsluttet elnettet i bevillingsområdet.
- c) Det er underordnet, om man er lejer eller ejer.

Det følger heraf, at det er et krav, at forbrugeren aftager el, har rådighed over en installation og befinder sig inden for elnettet i forsyningsselskabets bevillingsområde.

Disse lovbemærkninger fra elforsyningsloven giver ikke videre bidrag til forståelsen af begrebets anvendelse i vandsektoren og forbrugervalgbekendtgørelsen.

Som følge af, at de stemmeberettigede forbrugere ikke er afgrænset mere præcist i forbrugervalgbekendtgørelsen, har vandselskaberne en meget stor metodefrihed til at fastlægge egen afgrænsning af de stemmeberettigede forbrugere. Vandselskaberne må dog ved afgrænsning af de stemmeberettigede forbrugere iagttage såvel hensynet til saglighed som til ikke-diskrimination, der gælder som ulovbestemte principper for vandselskabernes administration.

Uanset hvilken model, et vandselskab vælger til at afgrænse de stemmeberettigede forbrugere, vil millimeterretfærdighed næppe kunne opnås. Vandselskabet må derfor vælge den afgrænsning af stemmeberettigede, der er bedst stemmende med den måde, hvorpå valget gennemføres – ved fremmøde, skriftligt eller elektronisk, samt bedst stemmende med selskabets forbrugersammensætning. Endvidere må der også tages hensyn til vandselskabets ønske om at kunne afvikle et omkostningseffektivt valg. Uanset hvilken metode for afgrænsning af de stemmeberettigede forbrugere, der vælges, skal den beskrives i vandselskabets valgregulativ.

Ved afgrænsning af de stemmeberettigede forbrugere må det endvidere anbefales, at der vælges en afgrænsning, som har en vis robusthed. Det vil sige, at vandselskabet helst skal kunne anvende samme afgrænsning af de stemmeberettigede forbrugere ved flere på hinanden følgende valg. I modsat fald kan der opstå forvirring og utilfredshed blandt forbrugerne, hvis de ved første valg er stemmeberettigede, men ikke er det ved næste valg.

Naturstyrelsen har pr. e-mail af 17. december 2012 oplyst følgende vedrørende spørgsmålet om afgrænsning af de stemmeberettigede forbrugere som selskabets kunder:

”Bekendtgørelsen om forbrugerindflydelse i vandselskaber er formuleret på en sådan overordnet måde, at den efterlader rum for vandselskaberne til at udforme deres afholdelse af valg til forbrugerrepræsentation i deres bestyrelser i forhold til vandselskabets og vandselskabets oplands konkrete forhold. Det bør ses i lyset af, at det både skal være muligt at finde praktiske løsninger for vandselskabet og at forsyningens forbrugere får mulighed for indflydelse.

Tildeling af stemmeret til forbrugere med individuel afregning til vandselskabet er et praktisk og håndfast kriterium, især henset til at det kan være vanskeligt praktisk at identificere forbrugere, der ikke har individuel afregning. Vandselskaberne bør dog efter min vurdering give forbrugere uden individuel afregning mulighed for at melde sig til vandselskabet i forbindelse med afholdelsen af valg til forbrugerrepræsentanter i bestyrelsen, hvis de pågældende ønsker at have mulighed for at stemme. På den måde kan det i højere grad sikres, at alle forbrugere får lige mulighed for at afgive stemme.”

Det skal understreges, at der i valgregulativet ud over regler om, hvem der er stemmeberettigede forbrugere bør fastsættes regler om, hvorvidt der kan afgives stemme ved fuldmagt, og hvor mange stemmefuldmagter en enkelt person i givet fald kan have. Det er eksempelvis muligt at begrænse antallet af fuldmagter, en enkelt person

kan have, ved en bestemmelse om, at ingen stemmeberettigede forbrugere kan afgive mere end 2 stemmer i henhold til fuldmagt. Fuldmagtens form bør også reguleres i valgregulativet, f.eks. "skriftlig fuldmagt".

Endelig skal det understreges, at det også i valgregulativet skal fastlægges, pr. hvilken dato kriterierne for at være stemmeberettiget skal være opfyldt, f.eks. på valgdagen eller inden for den periode, hvor der kan afgives stemmer.

4.3.2 Model 1. Stemmeberettiget er enhver forbruger inden for selskabets forsyningsområde

En måde at afgrænse de stemmeberettigede kan være som enhver fysisk og juridisk person, der har bopæl eller hjemsted inden for selskabets forsyningsområde og som aftager selskabets ydelser. En sådan afgrænsning er meget åben og giver f.eks. mulighed for, at en husstand kan have flere stemmer. Tilsvarende vil f.eks. en kommune, som kun har ét CVR-nr., men mange installationer, derimod kun have én stemme.

Hvis de stemmeberettigede forbrugere afgrænses som enhver forbruger inden for selskabets forsyningsområde, vil valgregulativet f.eks. skulle indeholde følgende bestemmelse:

1.1 Stemmeberettigede er vandselskabets forbrugere.

1.2 Ved vandselskabets forbrugere forstås fysiske eller juridiske personer, som aftager vand- eller spildevandsforsyningsydelser til eget forbrug i vandselskabets forsyningsområde.

1.3 Stemmeberettigede forbrugere kan maksimalt afgive én stemme, uanset hvor mange målere denne råder over.

4.3.3 Model 2. Stemmeberettigede forbrugere er selskabets kunder og aftagere

En anden måde at afgrænse de stemmeberettigede forbrugere kan være at lade såvel selskabets kunder som øvrige aftagere være stemmeberettigede, dog således at der kun kan afgives én stemme pr. boligenhed eller husstand og erhvervsejendom.

En sådan afgrænsning af de stemmeberettigede forbrugere er i overensstemmelse med Naturstyrelsens fortolkning af reglerne om forbrugervalg, som beskrevet ovenfor.

Fordelen ved at afgrænse de stemmeberettigede forbrugere som såvel selskabets kunder og aftagere er, at det også sikres, at lejere og andre, som ikke direkte har et kundeforhold til vandselskabet, kan have indflydelse på valg af forbrugerrepræsentanterne. En afgrænsning af de stemmeberettigede forbrugere, såvel vandselskabets kunder som aftagere, er desuden i overensstemmelse med retten til lige indflydelse på valget, som forbrugerne har ifølge forbrugervalgbekendtgørelsens § 4, stk. 3.

Ulempen er, at vandselskaberne typisk ikke har en oversigt over, hvem der er vandselskabets aftagere, og dermed ikke en samlet oversigt over de stemmeberettigede forbrugere. En manglende oversigt over de stemmeberettigede forbrugere kan indebære praktiske udfordringer i forhold til valgets afvikling. Til eksempel vil et vandselskabs kunder kunne afgive stemme elektronisk (hvis dette er muligt) via deres eksisterende log-in på vandselskabets hjemmeside. Vandselskabets aftagere vil derimod enten skulle rekvirere et til "valget opfundet" kundenummer og adgangskode eller alternativt rekvirere en brevstemme.

Hvis de stemmeberettigede forbrugere skal afgrænses som værende såvel selskabets kunder som aftagere, og disse alene skal have en stemme pr. boligenhed og erhvervsejendom, kan der til illustration skrives følgende i valgregulativet:

1.1 Stemmeberettigede er vandselskabets forbrugere, som er enhver fysisk eller juridisk person, der er over 18 år og aftager vand-/kloakydelse fra selskabet til eget forbrug.

1.1.1 Ved "vandydelse" forstås ydelse vedrørende indvinding og forsyning med drikkevand.

1.1.2 Ved "kloakydelse" forstås ydelse vedrørende transport, behandling og rensning af spildevand.

1.2 Vandselskabets forbrugere kan opdeles i to grupper, henholdsvis vandselskabets kunder og brugere.

1.2.1 Ved "kunder" forstås den del af vandselskabets forbrugere, som aftager vandselskabets ydelse og som har "egen" vandmåler til brug for afregning med vandselskabet.

Aftagere omfattet af Bekendtgørelse om individuel afregning efter målt forbrug, bekendtgørelse nr. 837 af 27. november 1998, er også kunder.

Forbrugere, der udelukkende har individuel afregning på baggrund af lokal aftale eller lokale bestemmelser, er også kunder. Det gælder også, selvom udlejer fortsat hæfter for forbrugeren.

1.2.2 Ved "bruger" forstås den del af vandselskabets forbrugere, som aftager vandselskabets ydelse, og som IKKE har "egen" vandmåler. Brugere aftager typisk vand- og spildevandsforsyningsydelse via andelsboligforening, ejerlejlighedsforening eller anden udlejer.

1.3 En stemmeberettiget kunde eller bruger kan afgive én stemme pr. husstand eller erhvervsejendom, som denne råder over.

1.3.1 Ved "husstand" forstås et parcelhus, rækkehus, stuehus til landbrugsejendom, etagebolig, andelslejlighed, ejerlejlighed, sommerhus mv. med selvstændig vandmåler.

1.3.2 Ved "erhvervsejendom" forstås ejendomme, der ikke kan henregnes til beboelse alene – dvs. industri- og håndværksvirksomheder, skoler, hoteller, kirker,

sportsanlæg, kontorer og ejendomme med blandet bolig og erhverv, herunder også landbrugsejendomme, der har selvstændig vandmåler og/eller er tilsluttet kloaknettet.

1.3.3 Hvis der er flere fysiske personer, som er knyttet til en husstand, må disse indbyrdes aftale, hvorledes stemmeretten udøves. Ligeledes må juridiske personer inden for egne tegningsregler afgøre, hvilken fysisk person, som udøver stemmeretten vedrørende erhvervsejendomme.

Ovenstående definitioner vil betyde, at f.eks. en kommune, som har mange erhvervs-ejendomme, får mange stemmer, mens et kollegium modsat kun vil få én stemme for samtlige beboere. I forholdet mellem en lejer og en udlejer vil både udlejer og lejer efter ovennævnte model have en stemme. Lejer har dog kun én stemme pr. bolig/ehusstand. Udlejer vil have en stemme som kunde ud fra antallet af erhvervs-ejendomme, udlejer har. Har udlejer f.eks. 10 ejendomme, vil han have 10 stemmer.

Ovennævnte afgrænsning af stemmeberettigede forbrugere var den, der blev omtalt i DANVA-notatet om "Forbrugerindflydelse i vandselskaber", februar 2011.

Det kan i forlængelse af ovenstående overvejes at anvende en stemmeretsbegrænsning – f.eks. et vilkår om, at der maksimalt kan afgives 10 stemmer pr. fysisk eller juridisk person. Et sådant vilkår er anvendt af forsyninger i andre forsyningsbrancher i forbindelse med valgafvikling.

Energistyrelsen har ved e-mail af 8. februar 2017 oplyst, at det efter deres opfattelse imidlertid er tvivlsomt, om et sådant vilkår (stemmebegrænsning til maksimalt 10 stemmer pr. fysisk eller juridisk person) kan anses for at være i overensstemmelse med forbrugervalgbekendtgørelsens krav om lige indflydelse.

4.3.4 Særligt om stemmeberettigede forbrugere, når vandselskabet har flere forsyningsarter, eller der skal vælges fællesrepræsentanter for flere vandselskaber (bekg. § 4, stk. 4)

Hvis et vandselskab har flere forsyningsarter, f.eks. både vand og spildevand, kan der uddeles én stemmeseddel pr. stemmeberettiget, uanset om denne både har vand og spildevand eller kun afleder spildevand. Tilsvarende hvis der i en koncern med flere vandselskaber skal vælges fælles forbrugerrepræsentanter efter forbrugervalgbekendtgørelsens § 4, stk. 4.

Ifølge Naturstyrelsen anses det som værende i strid med forbrugervalgbekendtgørelsen, at der indføres en stemmeretsdifferentiering, idet forbrugervalgbekendtgørelsen stiller krav om lige indflydelse. F.eks. kan der ikke laves en stemmeretsdifferentiering, sådan at de forbrugere, der aftager både vand og spildevand, har to stemmer, mens de forbrugere, som kun afleder spildevand, har én stemme.

4.3.5 Særligt om stemmeberettigede forbrugere, når der skal vælges fællesrepræsentanter i en multiforsyningskoncern (bekg. § 4, stk. 5-6)

Som nævnt ovenfor i punkt 3.4 kan der vælges fællesrepræsentanter i en multiforsyningskoncern, jf. forbrugervalgbekendtgørelsen § 4, stk. 5.

Valg af fælles forbrugerrepræsentanter i multiforsyningskoncerner skal som udgangspunkt gennemføres i overensstemmelse med reglerne i forbrugervalgbekendtgørelsen. Dog findes der en undtagelsesregel hertil, jf. forbrugervalgbekendtgørelsens § 4, stk. 6, som har følgende ordlyd:

”Et vandselskab, der opfylder kravet til forbrugerindflydelse ved at foretage fælles valg af forbrugerrepræsentanter efter stk. 5, kan i stedet for den i stk. 3 nævnte valgregel vedtage, at forbrugerindflydelsen i rimeligt omfang afspejler antallet af forbrugere og det faktiske forbrug af de forsyningsarter (vand, spildevand, el, varme), som forbrugerne aftager.”

Forbrugervalgbekendtgørelsens § 4, stk. 3, hvorefter alle vandselskabets forbrugere skal sikres en lige indflydelse i relation til forbrugervalg, kan således fraviges til fordel for andre valgregler, som gælder for den samlede multiforsyningskoncerns forbrugere. F.eks. kan der være tale om valgregler, hvorefter forbrugerne er blevet tildelt én stemme pr. forsyningsart, den pågældende aftager. Herved får de forbrugere, som både aftager el, varme, vand- og spildevand, 4 stemmer, mens de forbrugere, som alene aftager spildevandsforsyning, kun får 1 stemme ved valg af fællesrepræsentanter.

5. Gennemførte forbrugervalg mv.

5.1 Gennemførte forbrugervalg (bekg. § 6, stk. 3)

Det følger af forbrugervalgbekendtgørelsens § 6, stk. 3, at gennemførte forbrugervalg efter den hidtidige forbrugervalgbekendtgørelse står ved magt, indtil et nyt forbrugervalg efter den nugældende bekendtgørelse er gennemført.

Vandselskabet skal i vedtægter eller valgregulativ fastsætte konkrete bestemmelser om valgdato og valgbehandlingsperiode, jf. forbrugervalgbekendtgørelsens § 5, stk. 2.

Nyt forbrugervalg skal afholdes, når valgperioden, som den er fastsat i vedtægten, er udløbet for de pågældende bestyrelsesmedlemmer.

5.2 Frist for forbrugerrepræsentantens indtræden i bestyrelsen (bekg. § 6, stk. 3 og § 4, stk. 1)

Nye forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer skal indtræde i bestyrelsen hurtigst muligt efter valget og senest ved den førstkomende ordinære generalforsamling efter valget, jf. forbrugervalgbekendtgørelsens § 4, stk. 1.

Hvis vandselskabet aflægger regnskab efter kalenderåret, vil forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer derfor ofte skulle indtræde i bestyrelsen i forbindelse med den ordinære generalforsamling i løbet af foråret.

Såfremt vandselskabet ønsker det, kan forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer dog også indtræde i selskabet på et tidligere tidspunkt end på den ordinære generalforsamling – f.eks. i forbindelse med en ekstraordinær generalforsamling i vandselskabet. Mange kommunalt ejede vandselskaber afholder ekstraordinær generalforsamling i forlængelse af kommunevalget, hvor der i forlængelsen af kommunalbestyrelsens konstituering vælges nye medlemmer af vandselskabets bestyrelse.

Vandselskabets konkrete regler for forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmers indtræden i bestyrelsen skal fastsættes enten i selskabets vedtægter eller valgregulativ, jf. forbrugervalgbekendtgørelsens § 5, stk. 2.

5.3 Valgperiode

Forbrugervalgbekendtgørelsen indeholder ingen eksplicite regler om, hvor ofte der skal afholdes forbrugervalg.

Således fremgår det alene af forbrugervalgbekendtgørelsens § 5, stk. 2, at vandselskabets vedtægter eller valgregulativ skal indeholde regler om forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmers valgperiode. Forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmers valgperiode er således bestemmende for, hvornår der skal afholdes nyt valg af forbrugervalgte medlemmer til selskabets bestyrelse.

Med henblik på at sikre, at forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer har samme vilkår som de øvrige bestyrelsesmedlemmer, skal der afholdes forbrugervalg, således at forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer får samme valgperiode som de generalforsamlingsvalgte bestyrelsesmedlemmer, jf. også forbrugervalgbekendtgørelsens § 3, stk. 2.

Valgperioden for forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer og generalforsamlingsvalgte bestyrelsesmedlemmer kan dog være forskudt.

6. Vedtægter, valgregulativ og valgudvalg

6.1 Vedtægtsmæssige bestemmelser om forbrugervalg (bekg. § 5, stk. 1)

Ifølge forbrugervalgbekendtgørelsens § 5, stk. 1 skal en række forhold vedrørende forbrugervalg fremgå eksplicit af vandselskabers vedtægter, jf. nedenfor:

”Et vandselskabs vedtægter skal indeholde bestemmelser om, hvordan valg af forbrugerrepræsentanter skal gennemføres, herunder om valget foregår direkte til bestyrelsen eller til et repræsentantskab, der vælger eller udpeger bestyrelsen. Vedtægterne skal endvidere indeholde bestemmelser om, hvorvidt valg af forbrugerrepræsentanter gennemføres efter § 2, stk. 1 og 2 eller § 4, stk. 4 eller stk. 5. De nærmere bestemmelser kan fastsættes i et valgregulativ, som vedtægterne henviser til.”

Af forbrugervalgbekendtgørelsens § 5, stk. 1 må det kunne udledes, at et vandselskabs vedtægter som minimum skal indeholde bestemmelser om følgende:

- Oplysning om valgmåden – direkte valg eller indirekte valg
- Oplysninger om valg af forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer sker ved valg af fællesrepræsentanter efter § 4, stk. 4-5
- Oplysninger om der udarbejdes et valgregulativ, som indeholder de nærmere regler for forbrugervalget

Ifølge forbrugervalgbekendtgørelsens § 5, stk. 2 skal en række yderligere oplysninger om forbrugervalget enten være indsat i vedtægter eller valgregulativet.

6.2 Valgregulativ (bekg. § 5, stk. 2)

Der gælder ikke ifølge forbrugervalgbekendtgørelsen et ubetinget krav om, at vandselskaber er forpligtet til at fastsætte nærmere regler om forbrugervalg i et valgregulativ.

Det er imidlertid hensigtsmæssigt og væsentligt mere fleksibelt at fastsætte de detaljerede regler om forbrugervalg i et valgregulativ frem for i vedtægterne. I så fald skal reglerne om vedtægtsændringer i selskabsloven mv. ikke iagttages hver gang, reglerne om forbrugervalg ændres, eller der opstår behov for ændring af reglerne for forbrugervalg på baggrund af indhøstede erfaringer.

Et valgregulativ kan udarbejdes af bestyrelsen, og der er ikke krav om, at valgregulativet skal godkendes af generalforsamlingen. Der er heller ikke krav om, at valgregulativet skal registreres hos Erhvervsstyrelsen for at være gyldig.

Ifølge forbrugervalgbekendtgørelsens § 5, stk. 2 skal vedtægter eller valgregulativ som minimum indeholde følgende oplysninger:

”Stk.2. I vedtægterne eller valgregulativet, jf. stk. 1, fastsættes som minimum:

- 1) kredsene af stemmeberettigede forbrugere (f.eks. alle myndige forbrugere eller hver boligenhed eller husstand)*
- 2) antal forbrugerrepræsentanter og eventuelle suppleanter for forbrugerrepræsentanterne,*
- 3) valgbarhed*
- 4) procedure for opstilling af kandidater og gennemførelse af valg*
- 5) valgdato og valgperiode*

- 6) tidspunkt for indtræden i bestyrelsen, og
- 7) forbrugerrepræsentanternes rettigheder og pligter”

Et valgregulativ bør dog også indeholde andre oplysninger, herunder oplysninger om følgende:

- Henvisning til selskabets vedtægter og lovgivning i øvrigt
- Valgledelse
- Valginformation
- Suppleanter
- Suppleringsvalg
- Klager over valget
- Forbrugervalgt bestyrelsesmedlems udtræden

Der er – som det følger af ovenstående – ikke krav om, at et forbrugervalg overvåges af et decideret valgtilsyn eller at regler herom skal fremgå af valgregulativet. Der er ligeledes ikke krav om, at en revisor skal deltage ved forbrugervalget. Vandselskabet har således valgfrihed i forhold hertil. Valgregulativet og de enkelte regler heri kan tilpasses den type af vandselskab, regulativet vedrører, herunder i relation til vandselskabets størrelse, forbrugerkreds, valgtype (direkte/indirekte), valgform og lignende. I forbindelse med et valgregulativs udarbejdelse må et vandselskab således nøje fastlægge, hvordan forbrugervalg bedst gennemføres blandt de konkret tilknyttede forbrugere i vandselskabets forsyningsområde.

Selvom et standardiseret valgregulativ som oftest ikke vil være direkte anvendeligt, findes til inspiration et udkast til et valgregulativ angående direkte forbrugervalg, jf. bilag 3.

7. Information til forbrugerne

7.1 Information om valg til forbrugerne (bekg. § 5, stk. 3-4)

Ifølge forbrugervalgbekendtgørelsens § 5, stk. 3 skal forbrugerne informeres om valget på følgende vis:

”Stk. 3. Information om valg kan ske digitalt eller på tryk, ved annoncering, ved brev, ved en kombination heraf eller på anden måde, der sikrer, at vandselskabets forbrugere får information om valget”

Forbrugervalgbekendtgørelsen tildeler således vandselskaberne en meget stor metodefrihed med hensyn til, hvordan vandselskabet vil informere forbrugerne om forbrugervalg.

Vandselskabet kan vælge enten at informere digitalt, på tryk eller ved en kombination af begge. Afgørende er blot, at vandselskabets forbrugere får adgang til information om valget.

Som mindstekrav skal vandselskabet dog oplyse om forbrugervalg på selskabets hjemmeside. Endvidere skal vandselskabets vedtægter være offentlige tilgængelige på selskabets hjemmeside, jf. § 5, stk. 4:

"Vandselskabets vedtægter samt information om valg af forbrugerrepræsentanter skal være offentligt tilgængelige på vandselskabets hjemmeside."

Det skal understreges, at informationskravet i bekendtgørelsen er væsentligt lempet i forhold til tidligere, hvor der var krav om direkte information til hver enkelt forbruger – kunde eller ej.

Det skal bemærkes, at hvis et vandselskab på vegne af udlejere forestår forbrugsopkrævning direkte hos lejerne, kan vandselskabet i aftalen indsætte vilkår om, at udlejer er forpligtet til at informere lejerne om forbrugervalg. Idet en sådan aftale vanskeligt kan håndhæves, og vandselskabet i øvrigt også har behov for information af lejerne uden for de tilfælde, hvor vandselskabet foretager forbrugsafregning efter aftale, vil vandselskabet antageligt nemmere kunne informere lejere og andre aftagere om valget via annoncer og information på hjemmesiden.

7.2 Indholdet og omfanget af information til forbrugerne

Forbrugervalgbekendtgørelsen indeholder ikke regler om indholdet af den information, der skal gives til forbrugerne.

Information til forbrugerne må imidlertid falde i følgende tre faser:

- Information om, at der skal afholdes forbrugervalg og mulighed for at stille op som kandidat
- Information om, hvornår og hvordan valget gennemføres og listen over valg-bare kandidater
- Information om valgets resultat

Som følge af, at gennemførelse af forbrugervalg i vidt omfang medfører behov for en vis løbende information, er information via elektroniske medier – hjemmeside, sms, e-mail mv. fordelagtigt og fleksibelt. Det skal hertil bemærkes, at markedsføringsretlige regler eller lignende kan indeholde begrænsninger i forhold til fremsendelse af information f.eks. via sms og e-mail. Vandselskabet kan i denne henseende bl.a. sikre sig, at forbrugerne giver samtykke til at modtage informationer om f.eks. nyheder, herunder forbrugervalg, pr. sms eller e-mail. Eventuelt kan information om forbrugervalg fremsendes pr. almindeligt brev adresseret personligt.

7.3 Information via betalingsvedtægt og vandforsyningsregulativ

Der gælder intet forbud i forbrugervalgbekendtgørelsen imod, at der vedtages bestemmelser i en betalingsvedtægt eller et vandforsyningsregulativ vedrørende forbrugervalg. Bestemmelser om forbrugervalg ses dog at være uhensigtsmæssigt placeret heri set i lyset af vedtægtens/regulativets formål: at regulere det privatretlige aftaleforhold imellem vandselskabet og den enkelte kunde.

Da forbrugervalg har direkte betydning for vandselskabets bestyrelsessammensætning, tilhører bestemmelser herfor mest naturligt vandselskabets vedtægter. På grund af kravene i forbrugervalgbekendtgørelsens § 5, stk. 1 skal der alligevel udarbejdes vedtægtsbestemmelser angående forbrugervalg, uanset om forbrugervalget også er beskrevet i betalingsvedtægten eller regulativet.

Information om forbrugervalg i en betalingsvedtægt eller et vandforsyningsregulativ vil endvidere ikke i sig selv opfylde kravene til information om forbrugervalg på selskabets hjemmeside.

8. Brugerråd

Som noget nyt er der i forbrugervalgbekendtgørelsen indsat særskilt hjemmel i § 4, stk. 8 til, at vandselskaber kan etablere brugerråd:

”Stk.8. Vandselskabet kan endvidere nedsætte et råd af forbrugere, som skal have til opgave at drøfte spørgsmål af interesse for forbrugerne. Rådet kan forlange at vandselskabets bestyrelse tager emner af interesse for forbrugerne op til drøftelse.”

Et vandselskab kan ikke erstatte kravet om forbrugerrepræsentation i bestyrelsen med et brugerråd. Et brugerråd er alene et frivilligt supplement til det krav om forbrugerindflydelse, som vandselskabet er underlagt.

Der er ingen regler i forbrugervalgbekendtgørelsen om, hvordan brugerrådet vælges eller sammensættes. Der er heller ikke i forbrugervalgbekendtgørelsen tillagt brugerrådet anden kompetence end til at forlange, at vandselskabets bestyrelse tager emner af interesse for forbrugerne op til drøftelse.

Selskabsloven foreskriver, at det alene er bestyrelsen og dens medlemmer, der bestemmer indholdet af de emner, som skal behandles på bestyrelsesmødet. Det kræver derfor særskilt hjemmel i bestyrelsens forretningsorden, hvis et brugerråd skal have kompetence til at forlange, at et vandselskabs bestyrelse tager emner af interesse for forbrugerne op til drøftelse.

Samlet anbefales det, at hvis der etableres et brugerråd i tilknytning til et vandselskab, skal brugerrådets kompetence og opgaver reguleres i en særskilt forretningsorden for brugerrådet. Det anbefales også, at brugerrådets kompetence og forhold til vandselskabets bestyrelse reguleres særskilt i forretningsordenen for vandselskabets bestyrelse.

9. Kort om persondata

Hvis de stemmeberettigede forbrugere er afgrænset som fysiske og juridiske personer i valgregulativet, vil vandselskabet lovligt kunne bede om at få disse personers CPR- eller CVR-nr. i forbindelse med afgivelse af stemme. Det er ikke i strid med persondataloven for et vandselskab at registrere kunders personnummer, hvis selskabet har fået personnummeret ved samtykke fra den pågældende. Imidlertid vil det ikke være lovligt at afgrænse de stemmeberettigede til kun de personer, der vil afgive CPR-nr., da verifikation kan ske på anden vis, f.eks. via NemID. Modtagne personnumre skal opbevares i overensstemmelse med persondatalovens regler og må ikke anvendes til andre formål end det formål, hvortil det er indhentet. F.eks. må et CPR-nr., som vandselskabet har modtaget til brug for valg, ikke anvendes til brug for forbrugsafregning, med mindre personen har samtykket hertil. Ligeledes må et personnummer, der er indhentet ved samtykke til brug for forbrugsafregning, ikke anvendes ved valg, med mindre personen udtrykkeligt har samtykket hertil.

For nærmere om persondata kan henvises til, at DANVA i foråret 2017 forventer at udarbejde en vejledning, der i nærmere omfang beskriver persondata for vandselskaber.

10. Sanktioner og klage

Der findes ingen regler i hverken vandsektorloven eller forbrugervalgbekendtgørelsen vedrørende håndhævelsen af reglerne om forbrugervalg. Forbrugerklagenævnet har heller ikke kompetence i denne henseende. Et vandselskabs tilsidesættelse af reglerne i forbrugervalgbekendtgørelsen, herunder frister mv., vil dermed ikke kunne mødes med sanktioner i form af bøde eller ugyldighed.

Vandselskaber, som tilsidesætter reglerne i forbrugervalgbekendtgørelsen, vil dog kunne risikere dårlig omtale fra forbrugernes side i pressen. Ligeledes vil forbrugerne ved et anerkendelsessøgsmål ved domstolene kunne forpligte vandselskaber til at gennemføre forbrugervalg. Forbrugere, kandidater eller andre, som har en retlig interesse, kan tillige indbringe spørgsmålet om valgets gyldighed for domstolene, f.eks. hvis forbrugerne mener, der er begået valgsvindel. Der foreligger ikke DANVA bekendt trykte domme om valgsvindel i aktieselskaber, som kan belyse domstolenes holdning til dette spørgsmål.

På trods af ovenstående vil en klage medføre, at der sker en intern behandling heraf i vandselskabet – ofte i eventuel valgledeelse eller selskabets bestyrelse. Det anbefales, at spørgsmål om klager over forbrugervalget reguleres i vandselskabets valgregulativ, f.eks. ved angivelse af, hvordan klager skal indgives, hvem klagen behandles af, og hvornår klagen senest kan indgives.

11. Eksempler på praktisk gennemførelse af forbrugervalg

11.1 Praktiske eksempler på gennemførelse af valg

Nedenfor er angivet nogle praktiske eksempler på, hvordan valget kan gennemføres, herunder i forhold til valg måde, afgrænsning af stemmeberettiget forbruger, dokumentation og information.

Det skal understreges, at der er en tæt sammenhæng mellem, hvordan selskabet afgrænser selskabets stemmeberettigede forbrugere, og hvordan valget kan gennemføres i praksis.

11.1.1 Elektronisk valg

Stemmeberettigede forbrugere

Vandselskabet skal i et valg regulativ eller vedtægterne afgrænse de stemmeberettigede forbrugere. Disse kan eventuelt afgrænses som selskabets kunder, hvormed forstås de forbrugere, som vandselskabet afregner direkte med – dog således at øvrige aftagere (f.eks. lejere uden direkte afregning) skal kunne "tilmelde sig" som forbrugere.

Hver kunde kan afgive én stemme pr. kundenummer. Dokumentation for, at forbrugeren er stemmeberettiget sker ved, at denne skal logge ind med kundenummer og adgangskode for at kunne afgive stemme. Kundenummer og adgangskode findes kun på forbrugsopkrævningen fra selskabet.

Ved at afgrænse de stemmeberettigede forbrugere til selskabets kunder, vil der være tilfælde, hvor flere fysiske personer er knyttet til samme kundenummer. I den sammenhæng må det ved bestemmelse i valg regulativ overlades til de personer, der er tilknyttet en husstand eller virksomhed, indbyrdes at afklare, hvem der konkret skal udøve stemmeretten.

Hvis vandselskabet ønsker, at også de forbrugere, som ikke er kunder, men alene aftager ydelser fra vandselskabet, kan deltage i det elektroniske valg, kan valget suppleres, jf. nedenfor om Supplement for aftagerne.

Valgmåde

Elektronisk valg gennemføres ved, at vandselskabet indgår aftale med en udbyder af elektronisk forbrugervalg.

Ved valg af leverandør af elektroniske valgmoduler er det vigtigt at være opmærksom på, at hvis det er leverandøren, som skal håndtere stemmerne, skal leverandøren være registreret som dataansvarlig hos Datatilsynet.

Efter indgåelse af aftale med udbyderen af det elektroniske valgmodul indgås aftale med udbyderen om designmæssig opsætning af "valgsiden", herunder opsætningen på selskabets egen hjemmeside.

Det elektroniske valg vil typisk blive afviklet ved, at der laves et hyperlink fra vandselskabets hjemmeside til valgudbyderens server, hvorpå valget afvikles. Det elektroniske valg afvikles således uafhængigt af vandselskabets server, hvilket bl.a. kan bidrage til dokumentation for, at valget er gennemført uafhængigt. Valget vil dog også kunne afvikles på vandselskabets egen server, imidlertid bør det i så fald ved revisor-erklæring eller lignende kunne dokumenteres, at valget er gennemført uafhængigt.

Efter opsætning overfører vandselskabet en liste over selskabets kundenumre med tilhørende adgangskode til udbyderen af det elektroniske valgmodul. Listen indlæses i det elektroniske valgmodul, således at der alene kan afgives én stemme pr. kundenummer.

Hvis vandselskabet har valgt at afgrænse de stemmeberettigede forbrugere således, at også aftagere er stemmeberettigede, skal der gennemføres yderligere overførelse af data til udbyderen af det elektroniske valg, se nedenfor under Supplement for aftagere.

Vandselskabet overfører endvidere en liste over de kandidater, som opstiller til valget til udbyderen af det elektroniske valgmodul i det designformat, parterne er enige om. Kandidatlisten indlæses i det elektroniske valgmodul.

Efter opsætning af vandselskabets valgmodul lukkes der op for afgivelse af stemmer. De stemmeberettigede forbrugere kan herefter via vandselskabets hjemmeside tilgå det elektroniske valgmodul, hvor der via login med kundenummer og adgangskode eller lignende kan afgives stemme.

Vandselskabet modtager efter udløbet af valghandlingsperioden oplysninger om valgets resultat fra udbyderen af det elektroniske valgmodul.

Information

Vandselskabet informerer om det kommende elektroniske valg af forbrugerrepræsentanter på selskabets hjemmeside. Endvidere annonceres valget i lokalaviser.

På selskabets hjemmeside er der information om valget med angivelse af, at kandidater, der ønsker at stille op som forbrugerrepræsentant, skal melde sig hos vandselskabet inden en given dato. Anmeldelse som kandidat sker ved anvendelse af et kandidatansøgningseskema, som kan downloades på selskabets hjemmeside. Endvidere kan der på selskabets hjemmeside downloades en stillerliste. Kandidatansøgningseskema og stillerliste skal returneres til vandselskabet inden en given dato.

Efter udarbejdelse af kandidatliste annoncerer vandselskabet den periode, hvor de stemmeberettigede forbrugere via login med kundenummer og adgangskode på selskabets hjemmeside kan afgive deres stemme.

Hjemmesiden vil tillige indeholde en vejledning om, hvor kunderne kan finde deres kundenummer og adgangskode på forbrugsopkrævningen.

Efter udløbet af den periode, hvor der kan afgives stemmer, offentliggøres valgets resultat på selskabets hjemmeside. Samtidig indsættes der oplysninger på selskabets

hjemmeside om, hvor og hvordan der kan klages over valget, hvis der efter vandselskabets valgregulativ er en klagemulighed.

Supplement for aftagerne

Såfremt vandselskabet har valgt at afgrænse selskabets stemmeberettigede forbrugere til såvel kunder som aftagere, skal der i supplement til ovenstående være et modul på selskabets hjemmeside, hvor aftagere kan rekvirere et kundenummer og adgangskode pr. mail fra vandselskabet, såfremt aftagerne ønsker at gøre brug af deres stemmeret. Dokumentation for, at forbrugerne er stemmeberettigede, kan f.eks. gennemføres ved oplysning af adresse. Hvis adressen er inden for selskabets forsyningsområde, er forbrugerne stemmeberettigede. Endvidere bør systemet opsættes således, at der alene kan afgives én stemme pr. adresse, såfremt antallet af stemmer er begrænset pr. husstand.

Vandselskabet skal i den forbindelse oprette et antal kundenumre og adgangskoder, som er "fiktive" i den forstand, at de alene kan anvendes i afstemningsøjemed. Efter aftagerne pr. mail har modtaget kundenummer og adgangskode, kan aftagerne foretage afstemning på valgmodulet i lighed med selskabets kunder.

11.1.2 Valg ved personligt fremmøde

Stemmeberettigede forbrugere

Vandselskabet skal i valgregulativ eller vedtægt afgrænse de stemmeberettigede forbrugere.

Vandselskabet kan i valgregulativet afgrænse de stemmeberettigede forbrugere som fysiske eller juridiske personer, som aftager vand- eller spildevandsforsyningsydelser til eget forbrug i det pågældende vandselskabs forsyningsområde på valgdagen.

Eventuelt kan vandselskabet supplere afgrænsningen med en bestemmelse om, at det er en betingelse for at kunne afgive stemme, at forbrugeren er myndig på valgdatoen eller i valgbehandlingsperioden. Endvidere kan suppleres med en bestemmelse om, at forbrugeren igennem en længere periode har aftaget selskabets ydelser. Herved afskæres gennemrejsende fra at afgive stemme, mens personer ansat i virksomheder beliggende i kommunen kan afgive stemme.

Valgmåde

Ved afstemning ved fremmøde skal de stemmeberettigede forbrugere have adgang til at afgive stemme ved at stemme på vandselskabets kontoradresse.

Vandselskaber udarbejder i forlængelse af modtagelsen af kandidatanmeldelserne en stemmeseddel, hvorpå kandidaterne er anført enten i alfabetisk rækkefølge eller anden rækkefølge.

Den fremmødte må først dokumentere sin stemmeret f.eks. ved fremvisning af identifikation, der viser, at den stemmeberettigede forbruger er bosiddende eller har registre-

ret virksomhed i selskabets forsyningsområde. Dokumentation kan bestå i sygesikringskort eller udskrift fra Erhvervs- og Selskabsstyrelsen. Efter at dokumentationen er kontrolleret, kan der udleveres stemmeseddel til den stemmeberettigede forbruger.

Stemmesedlen skal umiddelbart udfyldes efter udlevering i en eller flere stemmeboks. Efter at stemmesedlen er udfyldt, skal den returneres i en forseglede stemmeboks.

Efter valgdagen eller valgbehandlingsperiodens udløb foretager vandselskabet herefter, eventuelt med bistand fra revisor eller anden ekstern, stemmeoptællingen.

Information

Vandselskabet informerer om det kommende valg af forbrugerrepræsentanter på selskabets hjemmeside. Endvidere kan valget annonceres valget i lokalaviser.

På selskabets hjemmeside er der information om valget med angivelse af, at kandidater, der ønsker at stille op som forbrugerrepræsentant, skal melde sig hos vandselskabet inden en given dato. Anmeldelse som kandidat sker ved anvendelse af et kandidatmeldingsskema, som kan downloades på selskabets hjemmeside eller udleveres på hovedadressen. Endvidere kan downloades eller udleveres en stillerliste. Kandidatmeldingsskema og stillerliste skal returneres til vandselskabet inden for en given frist.

Efter udarbejdelse af kandidatliste annoncerer vandselskabet den periode eller den dato, hvor de stemmeberettigede forbrugere kan møde op på vandselskabets kontoradresse eller andet sted og afgive deres stemme.

Efter udløbet af den periode eller den dag, hvor der kan afgives stemmer, offentliggøres valgresultatet på selskabets hjemmeside. Samtidig indsættes der oplysninger på selskabets hjemmeside om, hvor og hvordan der kan klages over valget, såfremt der er indsat bestemmelser om en klageprocedure i vandselskabets valgregulativ.

11.1.3 Valg ved brevstemme

Stemmeberettigede forbrugere

Vandselskabet skal i valgregulativ eller vedtægt afgrænse de stemmeberettigede forbrugere.

Vandselskabet kan i valgregulativet afgrænse de stemmeberettigede forbrugere som fysiske eller juridiske personer, som aftager vand- eller spildevandsforsyningsydelser til eget forbrug i det pågældende vandselskabs forsyningsområde på valgdagen, og som forudgående har ladet sig registrere hos vandselskabet som stemmeberettiget.

Eventuelt kan vandselskabet supplere afgrænsningen af de stemmeberettigede forbrugere med en bestemmelse om, at det er en betingelse for at kunne registreres som stemmeberettiget, at forbrugeren er myndig på valgdatoen eller i valgbehandlingsperioden. Endvidere kan også suppleres med en bestemmelse om, at alene forbrugeren, som igennem en længere periode har aftaget selskabets ydelser, kan registreres som

stemmeberettiget. Herved afskæres gennemrejsende personer fra at kunne afgive stemme, mens personer ansat i virksomheder beliggende i kommunen kan afgive stemme.

Valgmåde

Ved afstemning ved brev skal de stemmeberettigede forbrugere have adgang til at afgive stemme ved at indsende stemmeseddel ved brev til vandselskabet.

Vandselskabet udarbejder i forlængelse af modtagelsen af kandidatanmeldelserne en stemmeseddel, hvorpå kandidaterne er anført enten i alfabetisk eller anden rækkefølge. Stemmesedlerne nummereres fortløbende, således at snyd undgås.

Vandselskaber giver sideløbende med kandidatopstillingen forbrugerne adgang til inden for en nærmere angiven periode at anmelde sig som stemmeberettiget forbruger ved vandselskabet. Vandselskabet udarbejder en liste over modtagne stemmeregistreringer efter registreringsperiodens udløb.

Efter udløbet af registreringsperioden udsender vandselskabet de nummererede stemmesedler til de forbrugere, som har registreret sig som stemmeberettiget.

Stemmesedlen udfyldes og returneres af forbrugerne til vandselskabet.

Efter valgdagen eller valghandlingsperiodens udløb foretager vandselskabet, eventuelt med bistand fra revisor eller anden ekstern, stemmeoptællingen.

Information

Vandselskabet informerer om det kommende valg af forbrugerrepræsentanter på selskabets hjemmeside. Endvidere kan valget annonceres i lokalaviser.

På selskabets hjemmeside er der information om valget med en angivelse af, at kandidater, der ønsker at stille op som forbrugerrepræsentant, skal melde sig hos vandselskabet inden en given dato. Anmeldelse som kandidat sker ved anvendelse af et kandidatanmeldesskema, som kan downloades på selskabets hjemmeside eller udleveres på hovedadressen. Endvidere kan der downloades eller udleveres en stillerlister. Kandidatanmeldesskema og stillerliste skal returneres til vandselskabet inden en given dato.

Samtidig informeres der på selskabets hjemmeside om, at de forbrugere, som ønsker at afgive stemme, skal registreres som stemmeberettigede forbrugere ved indsendelse af nærmere angiven stemmeretsanmodning.

Efter udarbejdelse af kandidatliste og liste over stemmeregistreringer udsendes stemmesedler, som skal returneres inden en nærmere angiven dato.

Efter udløbet af den periode eller den dag, hvor der kan afgives stemmer, offentliggøres valgets resultat på selskabets hjemmeside. Samtidig indsættes der oplysninger på selskabets hjemmeside om, hvor og hvordan der kan klages over valget, hvis klage er muligt i henhold til selskabets valgregulativ.

Alternativ – elektronisk brevstemme

Som alternativ til brevstemmer som angivet ovenfor kan processen delvis erstattes af elektronisk registrering af forbrugerne og elektronisk afgivelse af stemmer.

Det vil sige, at forbrugerne på hjemmesiden skal registreres som stemmeberettiget ved at oplyse adresse og eventuelt CPR-nr. Forbrugerne får i forlængelse af stemme-registreringen tilsendt en adgangskode, som kan anvendes til login på selskabets elektroniske valgmodul, som angivet ovenfor om elektronisk valg.

Aarhus, den 15. februar 2017

Pernille Aagaard Truelsen

Kasper Martin

BILAG 1 – Bekendtgørelse om forbrugerindflydelse i vandselskaber

BEK nr. 772 af 16/06/2012

I medfør af § 12 i lov nr. 469 af 12. juni 2009 om vandsektorens organisering og økonomiske forhold fastsættes:

Kapitel 1

Anvendelsesområde og definitioner

§ 1. Denne bekendtgørelse gælder for vandselskaber, som er omfattet af lovens § 2, stk. 1.

Stk. 2. Ved vandselskabets forbrugere forstås i denne bekendtgørelse fysiske eller juridiske personer, som aftager vand- eller spildevandsforsyningsydelser til eget forbrug i det pågældende vandselskabs forsyningsområde.

Kapitel 2

Forbrugerrepræsentanter

§ 2. I vandselskaber skal forbrugerindflydelsen sikres ved, at mindst to medlemmer af bestyrelsen (forbrugerrepræsentanter) vælges af vandselskabets forbrugere. I vandselskaber, hvori medarbejderne vælger medlemmer til bestyrelsen efter reglerne i selskabslovens § 140, kan antallet af forbrugerrepræsentanter begrænses til ét medlem.

Stk. 2. Valg af forbrugerrepræsentanter efter stk. 1 kan ske direkte eller indirekte via et repræsentantskab valgt af vandselskabets forbrugere, som vælger forbrugerrepræsentanterne til vandselskabets bestyrelse.

Stk. 3. Kravet om valg af forbrugerrepræsentanter efter stk. 1 gælder ikke i vandselskaber,

- 1) hvor vandselskabets forbrugere direkte eller indirekte via et repræsentantskab vælger flertallet af vandselskabets bestyrelse ved udøvelse af deres beføjelser som ejere, medlemmer eller på lignende måde,
- 2) som er ejet af en juridisk person, hvor flertallet af bestyrelsen for den juridiske person er valgt eller udpeget på den i nr. 1, nævnte måde, og denne bestyrelse vælger vandselskabets bestyrelse, eller
- 3) som er organiseret som kommunale fællesskaber efter § 60 i den kommunale styrelseslov.

§ 3. Valgbar til bestyrelse og forbrugerrepræsentantskab efter § 2, stk. 1 og 2, er enhver fysisk person, der er myndig, uanset om vedkommende er forbruger i vandselskabet.

Stk. 2. Forbrugerrepræsentanter i bestyrelsen skal have samme rettigheder og pligter som de øvrige bestyrelsesmedlemmer.

§ 4. Vandselskabet skal drage omsorg for, at forbrugerrepræsentanterne indtræder i bestyrelsen snarest muligt efter valget, og senest ved den førstkommande ordinære generalforsamling efter valget.

Stk. 2. Vandselskabet skal endvidere drage omsorg for, at der vælges forbrugerrepræsentanter til vandselskabets bestyrelse, senest 6 måneder efter at vandselskabet ikke længere opfylder indflydelseskravene efter denne bekendtgørelse.

Stk. 3. Valg af forbrugerrepræsentanter efter § 2, stk. 1, skal ske på en måde, der giver enhver forbruger i vandselskabet lige indflydelse, jf. dog stk. 6.

Stk. 4. Et vandselskab, der er koncernforbundet med et eller flere vandselskaber, kan i stedet opfylde kravet til forbrugerindflydelse ved at foretage valg af fælles forbrugerrepræsentanter i forening med forbrugerne i koncernens øvrige vandselskaber.

Stk. 5. Et vandselskab, der er koncernforbundet med en varmfremføringsvirksomhed efter § 23 h i lov om varmforsyning og en elnetvirksomhed efter § 19 i lov om elforsyning kan i stedet opfylde kravet til forbrugerindflydelse efter denne bekendtgørelse ved, at forbrugere i koncernens vandselskaber i forening med forbrugerne i varmfremføringsvirksomheden og elnetvirksomheden foretager fælles valg af forbrugerrepræsentanter.

Stk. 6. Et vandselskab, der opfylder kravet til forbrugerindflydelse ved at foretage fælles valg af forbrugerrepræsentanter efter stk. 5, kan i stedet for den i stk. 3 nævnte valgregel vedtage, at forbrugerindflydelsen i rimeligt omfang afspejler antallet af forbrugere og det faktiske forbrug af de forsyningsarter (vand, spildevand, el, varme), som forbrugerne aftager.

Stk. 8. Vandselskabet kan endvidere nedsætte et råd af forbrugere, som skal have til opgave at drøfte spørgsmål af interesse for forbrugerne. Rådet kan forlange at vandselskabets bestyrelse tager emner af interesse for forbrugerne op til drøftelse.

§ 5. Et vandselskabs vedtægter skal indeholde bestemmelser om, hvordan valg af forbrugerrepræsentanter skal gennemføres, herunder om valget foregår direkte til bestyrelsen eller til et repræsentantskab, der vælger eller udpeger bestyrelsen. Vedtægterne skal endvidere indeholde bestemmelser om, hvorvidt valg af forbrugerrepræsentanter gennemføres efter § 2, stk. 1 og 2 eller § 4, stk. 4 eller stk. 5. De nærmere bestemmelser kan fastsættes i et valgregulativ, som vedtægterne henviser til.

Stk. 2. I vedtægterne eller valgregulativet, jf. stk. 1, fastsættes som minimum:

- 1) kredsen af stemmeberettigede forbrugere (f.eks. alle myndige forbrugere eller hver boligenhed eller husstand)
- 2) antal forbrugerrepræsentanter og eventuelle suppleanter for forbrugerrepræsentanterne,

- 3) valgbarhed
- 4) procedure for opstilling af kandidater og gennemførelse af valg
- 5) valgdato og valgperiode
- 6) tidspunkt for indtræden i bestyrelsen, og
- 7) forbrugerrepræsentanternes rettigheder og pligter

Stk. 3. Information om valg kan ske digitalt eller på tryk, ved annoncering, ved brev, ved en kombination heraf eller på anden måde, der sikrer, at vandselskabets forbrugere får information om valget.

Stk. 4. Vandselskabets vedtægter samt information om valg af forbrugerrepræsentanter skal være offentligt tilgængelige på vandselskabets hjemmeside.

Kapitel 3

Ikrafttræden og overgangsbestemmelser

§ 6. Bekendtgørelsen træder i kraft den 10. juli 2012.

Stk. 2. Samtidig ophæves bekendtgørelse nr. 1194 af 14. oktober 2010 om forbrugerindflydelse i vandselskaber.

Stk. 3. Valg, som er gennemført i henhold til bekendtgørelse nr. 1194 af 14. oktober 2010 om forbrugerindflydelse i vandselskaber, bevarer gyldigheden, indtil der er gennemført valg efter denne bekendtgørelse.

Miljøministeriet, den 16. juni 2012

Ida Auken

/ Helle Pilsgaard

Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om forbrugerindflydelse i vandselskaber

BEK nr. 812 af 18/07/2012

(Frist for valg)

§ 1

I bekendtgørelse nr. 772 af 16. juni 2012 om forbrugerindflydelse i vandselskaber foretages følgende ændringer:

1. I § 6 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»*Stk. 3.* Valg af forbrugerrepræsentanter skal første gang være gennemført senest 31. december 2013, og de valgte forbrugerrepræsentanter skal senest indtræde i bestyrelsen 31. december 2014, jf. dog § 4, stk. 1.«.

Stk. 3. bliver herefter stk. 4.

§ 2

Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. august 2012.

Miljøministeriet, den 18. juli 2012

Ida Auken

Vandselskab

Forslag til minimumsændring af vedtægter i anledning af reglerne om valg af forbrugervalgte medlemmer til vandselskabets bestyrelse.

A. Vandselskab med vedtægtsbestemt medarbejderrepræsentation – ikke selskabslovens § 140. Vedtægtsbestemt medarbejderrepræsentation skal skrives i vedtægterne for at være gældende. I vandselskabets vedtægter er en bestemmelse om fællesrepræsentation.

[I]. Bestyrelsen

Selskabet ledes af en bestyrelse på 6-9 medlemmer. Generalforsamlingen udpeger 5 medlemmer. Herudover har ledelsen og medarbejderne i selskabet besluttet, at der kan etableres en frivillig ordning om medarbejderrepræsentation, hvorefter medarbejderne i selskabet udpeger 2 medlemmer af bestyrelsen. Forbrugerne vælger 2 medlemmer af bestyrelsen i overensstemmelse med reglerne i pkt. [II].

Bestyrelsens medlemmer vælges for 4 år ad gangen.

For de generalforsamlingsvalgte medlemmer af bestyrelsen vælges 1 personlig suppleant. For de medarbejdervalgte medlemmer af bestyrelsen vælges 2 suppleanter, som ikke er personlige suppleanter. For de forbrugervalgte medlemmer af bestyrelsen vælges 2 suppleanter, som ikke er personlige suppleanter.

[II]. Forbrugervalg

Ved direkte valg vælger forbrugerne 2 medlemmer til bestyrelsen i [??] Vand A/S.

De forbrugervalgte medlemmer af bestyrelsen vælges som fælles forbrugerrepræsentanter i forning med forbrugerne i [??] Forsyning koncernens øvrige vandselskaber.

De nærmere regler for gennemførelse af valget, herunder kredsen af stemmeberettigede forbrugere, fastlægges i et af bestyrelsen godkendt valgregulativ.

B. Vandselskab med medarbejderrepræsentation efter selskabslovens § 140. Medarbejdernes krav på repræsentation i selskabets bestyrelse følger direkte af selskabslovens § 140 og skal for så vidt ikke skrives ind i selskabets vedtægter for at være gældende. I dette eksempel vælges det forbrugervalgte bestyrelsesmedlem ikke som fællesrepræsentant for eventuelt øvrige vandselskaber i forsyningskoncernen.

[I]. Bestyrelsen

Selskabet ledes af en bestyrelse på 6-9 medlemmer. Generalforsamlingen udpeger 5 medlemmer. Forbrugerne vælger 1 medlem af bestyrelsen i overensstemmelse med reglerne i pkt. [II].

Medarbejderne kan deltage i bestyrelsen i overensstemmelse med de til enhver tid gældende regler i selskabsloven om medarbejderrepræsentation.

Bestyrelsens medlemmer vælges for 4 år ad gangen.

For de generalforsamlingsvalgte medlemmer af bestyrelsen vælges 1 personlig suppleant. For det forbrugervalgte medlem af bestyrelsen vælges 2 suppleanter, som ikke er personlige suppleanter.

[II]. Forbrugervalg

Ved direkte valg vælger forbrugerne 1 medlem til bestyrelsen i [??] Vand A/S.

De nærmere regler for gennemførelse af valget, herunder kredsen af stemmeberettigede forbrugere, fastlægges i et af bestyrelsen godkendt valgregulativ.

Forsyning A/S

Vandforsyning, spildevandsforsyning og spildevandsrensning

1. Formål og baggrund

Dette valgregulativ fastsætter reglerne for valg af fælles forbrugerrepræsentanter til bestyrelsen i vandselskaberne i [??] Forsyning koncernen.

Der indgår følgende vandselskaber i [??] Forsyning koncernen: [??] Vand A/S, [??] Spildevand A/S og [??] Rensningsanlæg A/S, (herefter samlet benævnt Selskaberne).

Forbrugerrepræsentanterne til bestyrelsen i Selskaberne repræsenterer såvel de forbrugere, der aftager vand, som de forbrugere, der aftager kloakydelse, herunder spildevandsrensning, til eget brug. Forbrugerrepræsentanterne er således fællesrepræsentanter.

Ifølge Selskabernes vedtægter pkt. [??] og [??] skal der ved direkte valg vælges 2 forbrugerrepræsentanter som fællesrepræsentanter for Selskabernes forbrugere.

Ifølge Selskabernes vedtægter skal der endvidere vælges 2 suppleanter for forbrugerrepræsentanterne i selskabet. Suppleanterne er ikke personlige suppleanter.

2. Selskabets vedtægter samt lovgivningen i øvrigt

Dette valgregulativ er fastsat i overensstemmelse med pkt. [??] i Selskabernes vedtægter.

Forbrugervalg afholdes i overensstemmelse med Selskabernes vedtægter og den til enhver tid gældende lovgivning, som regulerer Selskaberne.

I tilfælde af modstrid mellem Selskabernes vedtægter og valgregulativet har vedtægterne forrang forud for valgregulativet.

3. Stemmeberettigede forbrugere

Stemmeberettigede er vandselskabets forbrugere, som er enhver fysisk eller juridisk person, der er over 18 år og aftager vand-/kloakydelse fra Selskabet til eget forbrug.

Ved "kloakydelse" forstås ydelser vedrørende transport, behandling og rensning af spildevand.

Ved "vandydelser" forstås ydelser vedrørende indvinding og forsyning med drikkevand.

Vandselskabets forbrugere kan opdeles i to grupper, henholdsvis vandselskabets kunder og brugere.

Ved "kunder" forstås den del af vandselskabets forbrugere, som aftager vandselskabets ydelser, og som har "egen" vandmåler til brug for afregning med vandselskabet.

Aftagere omfattet af Bekendtgørelse om individuel afregning efter målt forbrug, bekendtgørelse nr. 837 af 27. november 1998, er også kunder.

Forbrugere, der udelukkende har individuel afregning på baggrund af lokal aftale eller lokale bestemmelser, er også kunder. Det gælder også, selvom udlejer fortsat hæfter for forbrugeren.

Ved "bruger" forstås den del af vandselskabets forbrugere, som aftager vandselskabets ydelser, og som IKKE har "egen" vandmåler. Brugere aftager typisk vand- og spildevandsforsyningsydelser via andelsboligforening, ejerlejlighedsforening eller anden udlejer.

En stemmeberettiget kunde eller bruger kan afgive én stemme pr. husstand eller erhvervsjendom, denne råder over.

Ved "husstand" forstås et parcelhus, rækkehus, stuehus til landbrugsejendom, etagebolig, andelslejlighed, ejerlejlighed, sommerhus m.v. med selvstændig vandmåler.

Ved "erhvervsjendom" forstås ejendomme, der ikke kan henregnes til beboelse alene – det vil sige industri- og håndværksvirksomheder, skoler, hoteller, kirker, sportsanlæg, kontorer og ejendomme med blandet bolig og erhverv, herunder også landbrugsejendomme, der har selvstændig vandmåler og/eller er tilsluttet kloaknettet.

Hvis der er flere fysiske personer, som er knyttet til en husstand, må disse indbyrdes aftale, hvorledes stemmeretten udøves. Ligeledes må juridiske personer inden for egne tegningsregler afgøre, hvilken fysisk person, som udøver stemmeretten vedrørende erhvervsjendomme.

4. Valgledning

Bestyrelsen for Selskaberne forestår den overordnede ledelse af forbrugervalget. Bestyrelsen påser, at forbrugervalget afholdes i overensstemmelse med lovgivningen, Selskabernes vedtægter samt dette valgregulativ. Bestyrelsen afgiver en erklæring om forbrugervalgets lovlighed til referatet.

Bestyrelsen har det overordnede ansvar for valgets gennemførelse og træffer alle beslutninger angående ledelsen af valget, herunder vedrørende valgbarhed og stemmeret.

Bestyrelsen foranlediger, at der bliver udfærdiget referater, hvor alle forhold af betydning, herunder indhold af bekendtgørelser, beslutninger, valgresultater, skal fremgå. Referaterne skal opbevares i 5 år og være offentligt tilgængelige for Selskabernes ledelse, Selskabernes ejerkreds samt stemmeberettigede forbrugere.

ALTERNATIVT:

4. Valgudvalg

Bestyrelsen udpeger et valgudvalg bestående af formanden for bestyrelsen og direktøren, der forestår den overordnede ledelse af forbrugervalget. Valgudvalget påser, at forbrugervalget afholdes i overensstemmelse med lovgivningen, Selskabernes vedtægter samt dette valgregulativ. Valgudvalget afgiver en erklæring om forbrugervalgets lovlighed til referatet.

Valgudvalget har det overordnede ansvar for valgets gennemførelse og træffer alle beslutninger angående ledelsen af valget, herunder vedrørende valgbarhed og stemmeret.

Valgudvalget foranlediger, at der bliver udfærdiget referater, hvor alle forhold af betydning, herunder indhold i bekendtgørelser, beslutninger og valgresultater, skal fremgå. Referaterne skal opbevares i 5 år og være offentligt tilgængelige for Selskabernes ledelse, Selskabernes ejerkreds samt stemmeberettigede forbrugere.

5. Valghandlingsperiode

Bestyrelsen fastsætter dato og en periode for forbrugervalgets afholdelse (herefter benævnt "Valghandlingsperioden") i overensstemmelse med valgregulativet og Selskabernes vedtægter.

Første valghandlingsperiode skal være i efteråret 2013.

6. Valginformation

Inden afholdelsen af et forbrugervalg modtager forbrugerne information om valget. Valginformationen godkendes af Bestyrelsen. Valginformationen offentliggøres på Selskabets hjemmeside. Endvidere kan Bestyrelsen ved annonce i lokalaviser eller ved udsendelse af forbrugsopkrævninger vælge at informere om valget.

Valginformationen skal indeholde følgende oplysninger:

- Stemmeberettigede forbrugere
- Valghandlingsperioden
- Valgmåden, herunder at valget er direkte, samt valgmåden, herunder at der afgives stemme elektronisk
- Opfordring til at bringe kandidater i forslag samt oplysning om kandidatanmeldingsskemaer og stillerliste

I valginformationen kan der endvidere medtages øvrige oplysninger om valghandlingen, herunder f.eks. oplysning om valgudvalg samt oplysninger om bestyrelsesshervet for de pågældende forbrugerrepræsentanter.

7. Opstilling af kandidater

Bestyrelsen skal, i den i pkt. 6 nævnte valginformation, opfordre alle stemmeberettigede forbrugere til at bringe kandidater til bestyrelsesvalget i forslag samt oplyse om stillerkravene.

Forslag til kandidater anmeldes på et kandidatanmeldesskema, som kan afhentes vederlagsfrit på Selskabets adresse eller downloades fra Selskabets hjemmeside. Kandidatanmeldesskema vedlagt stillerliste, jf. pkt. 7, skal være Bestyrelsen i hænde senest 30 dage efter udsendelsen af valginformation.

En kandidat skal bringes i forslag af mindst 10 fysiske personer, som er forbrugere af en eller flere ydelser i Selskabernes forsyningsområde. Stillerliste kan afhentes vederlagsfrit på Selskabernes adresse eller downloades fra Selskabernes hjemmeside.

Kandidater skal på kandidatanmeldesskemaerne erklære sig villige til at modtage valg både som bestyrelsesmedlem og suppleant.

Bestyrelsen træffer afgørelse om, hvorvidt de opstillede kandidater er valgbare, jf. pkt. 7.

Som valgbar kandidat er alle fysiske personer, der er myndige og opfylder stillerkravet i pkt. 7.

Bestyrelsen påser, at den opdaterede kandidatliste offentliggøres på Selskabets hjemmeside inden Valgperiodens start.

Såfremt antallet af rettidigt foreslåede valgbare kandidater ikke overstiger det antal bestyrelsesmedlemmer, der af forbrugerne skal vælges til Selskabets bestyrelse, betragtes disse som valgt uden gennemførelse af selve valghandlingen (fredsvalg).

Såfremt antallet af rettidigt foreslåede valgbare kandidater overstiger det antal bestyrelsesmedlemmer, der af forbrugerne skal vælges til Selskabets bestyrelse, udfærdiges kandidatliste med angivelse af kandidaterne i alfabetisk rækkefølge efter efternavn. Kandidatlisten offentliggøres på Selskabets hjemmeside, når valghandlingsperioden starter.

Kandidaterne forestår selv en eventuel valgkampagne.

8. Valget

Valget gennemføres ved afgivelse af stemme ved elektronisk registrering via Selskabernes hjemmesider i valgperioden.

Stemme afgives ved, at den stemmeberettigede forbruger på Selskabernes hjemmesider under forbrugervalg foretager login med kundenummer og adgangskode. Efter login har den stemmeberettigede forbruger adgang til at afgive sin stemme.

Såfremt den stemmeberettigede forbruger ikke er i besiddelse af kundenummer og adgangskode, f.eks. fordi denne er bruger og ikke kunde i selskabet, kan sådan rekvireres ved Selskabet.

En stemmeberettiget forbruger har ikke mulighed for at afgive stemme pr. fuldmagt.

Såfremt stemmeberettigede forbrugere ønsker hjælp til afstemningen, vil der på Selskabernes adresse i valgperioden være opsat en computer, hvor der i Selskabernes åbningstid vil kunne afgives stemme.

9. Optælling

Umiddelbart efter udløbet af Valgperioden foretages elektronisk optælling af de modtagne stemmer af en af selskabet uafhængig operatør.

Bestyrelsen udarbejder en protokol over valgresultatet.

10. Resultat

De to kandidater, der har opnået flest stemmer, er valgt som forbrugerrepræsentant til Selskabernes bestyrelse. I tilfælde af stemmelighed træffer Bestyrelsens formand afgørelse ved lodtrækning.

Den kandidat, som har opnået tredje flest stemmer, er valgt som 1. suppleant for forbrugerrepræsentanten og den efterfølgende som 2. suppleant.

Valgets resultat meddeles umiddelbart efter Bestyrelsens godkendelse på Selskabets hjemmeside.

11. Forbrugerrepræsentantens indtræden i bestyrelsen

Forbrugerrepræsentanterne vælges for den kommunale valgperiode, således at valg af forbrugerrepræsentanter til bestyrelsen finder sted i det samme år, som der er kommunevalg.

Forbrugerrepræsentanterne indtræder i bestyrelsen i Selskabet på den førstkommende ekstraordinære generalforsamling efter afholdelse af forbrugervalget.

12. Klage over valget

Klage over valget skal skriftligt indgives til Selskabet inden 14 dage efter resultatets annoncering.

Bestyrelsen træffer den endelige afgørelse om klagen.

Bestyrelsens afgørelse kan indbringes for domstolene.

13. Udtræden

Mister en forbrugerrepræsentant sin valgbarhed, skal vedkommende udtræde af Selskabets bestyrelse og erstattes af en suppleant.

Findes der ingen suppleant, afholdes suppleringsvalg, således at der vælges en repræsentant for den resterende del af Valgperioden.

Suppleringsvalg afholdes efter bestemmelserne i vedtægterne og dette valgregulativ.

14. De forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmers rettigheder og pligter

De valgte bestyrelsesmedlemmers rettigheder og pligter er de samme som de øvrige bestyrelsesmedlemmer i Selskaberne.

Bestyrelsesmedlemmerne har ret til honorar i overensstemmelse med de til enhver tid fastsatte regler og retningslinjer herfor.

Bestyrelsesmedlemmerne kan ifalde et ansvar i overensstemmelse med de til enhver tid gældende regler i selskabsloven mv.

Således vedtaget af bestyrelsen i [??] Vand A/S, [??] Spildevand A/S og [??] Rensningsanlæg A/S den [dd.mm.åå].

BILAG 4 – Eksempel på tids- og procesplan for forbrugervalg

| Tidsplan | Opgave | Bemærkninger |
|-------------------------------|----------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Opstart – f.eks. marts | <p><u>Hvis behov:</u></p> <p>Tilretning af vedtægter og valgeregulativ</p> | <p>Udarbejdes af bestyrelsen – eventuelt med bistand fra rådgiver. Følgende skal bl.a. fastlægges:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Antal forbrugervalgte repræsentanter i bestyrelsen • Antal medarbejdervalgte medlemmer af bestyrelsen • Antal generalforsamlingsvalgte medlemmer af bestyrelsen • Suppleanter • Valgperioder, herunder længde og forhold til de øvrige medlemmers valgperiode • Direkte/indirekte valg • Brevafstemning, elektronisk afstemning eller afstemning ved fysisk fremmøde • Kredsen af stemmeberettigede forbrugere • Valgbarhed, f.eks. stillerkrav • Valgdato • Tidspunktet for indtræden i bestyrelsen • Forbrugerrepræsentantens indtræden i bestyrelsen <p>Vedtægter vedlægges indkaldelse til generalforsamling.</p> <p>Valgeregulativ kan udarbejdes og godkendes af bestyrelsen alene.</p> |
| April/maj | Godkendelse af eventuelle vedtægtsændringer på ordinær generalforsamling | <p>Annoncering af vedtægtsændringen i indkaldelse til ordinær generalforsamling.</p> <p>Afholdelse af ordinær generalforsamling, hvor vedtægtsændringen godkendes.</p> |

| | | |
|-----------------|---------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| | | Hvis der ønskes gennemført en vedtægtsændring tidligere end ordinær generalforsamling, kan der i stedet afholdes ekstraordinær generalforsamling. |
| Maj/juni | Budget | Selskabet fastlægger et budget for gennemførelse af valget. |
| Maj/juni | Fastlæggelse af selskabets forbrugere | Selskabet undersøger sammensætningen af forbrugere nærmere, herunder aftagere – i det omfang, det er muligt. |
| Juni | Kommunikation | Selskabet fastlægger strategien for og indholdet af kommunikation i forbindelse med valget under hensyntagen til undersøgelserne om selskabets forbrugere. Annoncering på selskabets hjemmeside er i princippet tilstrækkelig, men der kan eventuelt vælges en kombination med annonce i lokalaviser. I kombination hermed kan eksisterende kunder endvidere orienteres om valget i forbindelse med forbrugsopkrævning. |
| August | Udarbejdelse af valgmateriale | Til brug for valget skal følgende udarbejdes: <ul style="list-style-type: none"> • Eventuelt (tilrettet) valgregulativ – og gerne en valgpjece, der kortfattet beskriver valget • Tekst til hjemmeside (valgannonce) • Eventuel avisannonce og/eller tekst til FAS • Kandidatanmeldesskema, hvor kandidater, der ønsker at opstille, kan oplyse navn, adresse, foto samt indeholde en tilkendegivelse af, om kandidaten vil modtage valg såvel som medlem og som suppleant • Eventuel stillerliste, som skal oplyse navne og adresser på de forbrugere, som er stillere for den pågældende kandidat • Eventuelle stemmesedler, hvis der afholdes fremmødevalg |

| | | |
|------------------|--------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| | | <p>Det skal i forbindelse med udarbejdelse af valg materialet afklares, om materialet kun skal kunne downloades fra selskabets hjemmeside eller om materialet tillige skal trykkes og udleveres.</p> |
| September | Offentliggørelse af valget og kandidatanmeldelsesskema | <p>Selskabet offentliggør valget i overensstemmelse med den valgte kommunikationsstrategi.</p> <p>Selskabet offentliggør kandidatanmeldelsesskema på selskabets hjemmeside og eventuelt andre steder (f.eks. fysisk udlevering på hovedadressen) med henblik på, at kandidater bringes i forslag.</p> |
| Oktober | Kandidater melder sig og godkendes | <p>Kandidatanmeldelserne samt eventuel stillerlister modtages.</p> <p>Selskabet påser, at de modtagne kandidatanmeldelser opfylder formkravene og dermed kan godkendes.</p> |
| Oktober | Offentliggørelse af kandidatlisten | <p>Selskabet offentliggør kandidatlisten på hjemmesiden og eventuelt i pressen.</p> <p>Det er vigtigt, at kandidatlisten udarbejdes, således at kandidaterne behandles lige.</p> |
| November | Valgperioden begynder | <p>I perioden [dato] til [dato] kan forbrugerne stemme via fremmøde på selskabets adresse [eller pr. brev eller ved elektronisk registrering – eventuelt en kombination af disse.]</p> <p>På selskabets adresse skal forbrugerne fremvise dokumentation for stemmeberettigelsen ved brevstemme.</p> |

| | | |
|------------------|-----------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| | | <p>Selskabet udleverer stemmeseddel og registrerer i en valgprotokol, at den pågældende forbruger har ønsket at afgive stemme.</p> <p>Selskabet modtager herefter den udfyldte stemmeseddel.</p> |
| November | Valget slutter | Ved udløbet af valgperioden ekspederer selskabet de modtagne stemmesedler videre til eventuel valgleder eller selskabets revisor med henblik på optælling af stemmer. |
| December | Stemmeoptælling | Valglederen/revisor foretager optælling af stemmer og fører afstemningsresultatet ind i valgprotokollen. |
| December | Annoncering af resultat | <p>Resultatet af valget offentliggøres på hjemmeside og eventuelt i pressen.</p> <p>Selskabet kontakter kandidaterne og meddeler valgresultatet.</p> |
| December | Klagebehandling | Selskabet/valgledelsen behandler klager over valget – hvis der indgives nogle inden for en nærmere fastsat frist, f.eks. på 14 dage. |
| April/maj | De valgte forbrugerrepræsentanter indtræder i bestyrelsen | De valgte forbrugerrepræsentanter indtræder i bestyrelsen ved første ordinære generalforsamling efter afholdelse af valget. |



Opdateret notat om forbrugerindflydelse og medarbejderrepræsentation i vandselskaber.

Bestyrelsen i et vandselskab omfattet af vandsektorlovens¹ § 2, stk. 1, skal sammensættes med respekt af både selskabsloven og vandsektorloven.

De forskellige selskabskonstruktioner giver anledning til en række overvejelser, når både vandsektorlovens krav om valg af forbrugerrepræsentanter, jf. bekendtgørelsen om forbrugerindflydelse i vandselskaber², skal overholdes, og medarbejderne eventuelt samtidig – efter selskabsloven – har ret til at vælge medarbejderrepræsentanter til vandselskabet eller til koncernen.

Et vandselskab kan være et selvstændigt selskab, eller det kan indgå i en koncern bestående af et moderselskab og et eller flere datterselskaber, der alle kan være vandselskaber eller en blanding af forskellige typer selskaber. Datterselskaberne kan desuden have datterselskaber, fx virksomheder, der udøver tilknyttede aktiviteter eller serviceselskaber.

Erhvervsstyrelsen har bidraget til udarbejdelsen af dette notat med en beskrivelse af, hvilke konsekvenser de nuværende regler i vandsektorloven og selskabsloven har for det samlede antal bestyrelsesmedlemmer i vandselskaber, der er organiseret i aktie- eller anpartsselskabsform. Herunder beskrives, hvor mange bestyrelsesmedlemmer der skal være henholdsvis generalforsamlingsvalgte og medarbejdervalgte, hvis man tager udgangspunkt i forskellige scenarier for antallet af forbrugerrepræsentanter.

Vandforsyninger, som er ejet af en kommune, jf. vandsektorlovens § 2, stk.1, nr. 1, skal være organiseret i aktie- eller anpartsselskabsform, jf. vandsektorlovens § 15. Når der i dette notat skrives vandselskab, menes vandselskaber omfattet af vandsektorlovens § 2, stk. 1, nr. 1, med undtagelse af vandselskaber omfattet af vandsektorlovens § 32 (vandselskaber, der den 1. juli 2009 var organiseret som kommunale fællesskaber efter § 60 i den kommunale styrelseslov).

Notatet er ikke relevant for de forbrugerejede eller forbrugerstyrede vandselskaber, hvor vandselskabets forbrugere vælger flertallet af vandselskabets bestyrelse, enten direkte eller via et repræsentantskab, idet kravet om forbrugerindflydelse anses for at være opfyldt. jf. § 2, stk. 3, i bekendtgørelsen om forbrugerindflydelse i vandselskaber.

¹ Lov nr. 469 af 12. juni 2009 om vandsektorens organisering og økonomiske forhold

² Bekendtgørelse nr. 772 af 16. juni 201 om forbrugerindflydelse i vandselskaber

Vandsektorloven og bekendtgørelsen om forbrugerindflydelse i vandselskaber

Det følger af vandsektorlovens § 12, at:

”§ 12. Miljøministeren kan fastsætte regler om forbrugerrettigheder i forbindelse med levering af vand eller afledning af spildevand, herunder regler om gennemsigtighed om priser og vilkår og om forbrugerindflydelse”

Bekendtgørelse om forbrugerindflydelse i vandselskaber (herefter: bekendtgørelsen) er udstedt med hjemmel i vandsektorlovens § 12.

Det følger af bekendtgørelsens § 2 at:

”I vandselskaber skal forbrugerindflydelsen sikres ved, at mindst to medlemmer af bestyrelsen (forbrugerrepræsentanter) vælges af vandselskabets forbrugere. I vandselskaber, hvori medarbejderne vælger medlemmer til bestyrelsen efter reglerne i selskabslovens § 140, kan antallet af forbrugerrepræsentanter begrænses til ét medlem.”

Det følger af bekendtgørelsen at:

”Ved vandselskabets forbrugere forstås i denne bekendtgørelse fysiske eller juridiske personer, som aftager vand- eller spildevandsforsyningsydelser til eget forbrug i det pågældende vandselskabs forsyningsområde.”

Selskabsloven³

Selskabslovens § 140 giver medarbejdere i kapital-selskaber, der i de sidste tre år har beskæftiget gennemsnitligt mindst 35 medarbejdere, ret til at vælge et antal medlemmer til selskabets øverste ledelsesorgan – oftest bestyrelsen – samt suppleanter for disse svarende til halvdelen af de øvrige ledelsesmedlemmer. Medarbejderne kan altid vælge mindst 2 medlemmer og suppleanter for disse. Der rundes op, hvis antallet ikke udgør et helt tal.

Udgør summen af de generalforsamlingsvalgte og de vedtægtsmæssigt udpegede medlemmer af det øverste ledelsesorgan f.eks. 3, 4, 5 eller 6, vælger medarbejderne således henholdsvis 2, 2, 3 og 3 medlemmer til selskabets øverste ledelsesorgan.

I de tilfælde, hvor selskabets vedtægter har fastsat antallet af de generalforsamlingsvalgte bestyrelsesmedlemmer til et interval, fx 5-7 medlemmer, er det det konkrete antal bestyrelsesmedlemmer, der er valgt af generalforsamlingen eller andre på tidspunktet for bekendtgørelsen af valgdatoen, der er afgørende for, mange repræsentanter medarbejderne har ret til at udpege.

Det følger af selskabslovens § 120, stk. 1, at:

”I aktieselskaber skal flertallet af medlemmerne af bestyrelsen eller tilsynsrådet vælges af generalforsamlingen.”

Erhvervsstyrelsen har i henhold til selskabslovens § 143 udstedt bekendtgørelse om medarbejderrepræsentation i aktie- og anpartsselskaber

³ Lovbekendtgørelse nr. 322 af 11. april 2011

(medarbejderbekendtgørelsen)⁴, der afklarer de nærmere praktiske aspekter i relation til valg, m.v.

Antallet af medarbejderrepræsentanter skal som udgangspunkt ikke ændres i valgperioden, hverken i opadgående eller nedadgående retning, uanset om antallet af medlemmer af det øverste ledelsesorgan valgt af generalforsamlingen eller andre ændres.

Antallet er fastlåst til det antal, som medarbejderne havde ret til at vælge på tidspunktet for bekendtgørelsen af valgdatoen for det seneste ordinære valg. Ved ordinært valg efter valgperiodens udløb foretages en ny opgørelse af, om medarbejderne fortsat har ret til at vælge medarbejderrepræsentanter og i givet fald hvor mange. Dette princip indebærer, at forholdet mellem medarbejderrepræsentanter og de medlemmer, som er valgt af generalforsamlingen eller andre, kan ændre sig i løbet af valgperioden både til gunst og ugunst for medarbejderne.

Antallet af medarbejderrepræsentanter skal kun ændres i de tilfælde, hvor det er nødvendigt for at overholde selskabslovens § 120, stk. 1, og hvis der ikke kan reduceres med andre medlemmer af det øverste ledelsesorgan, der ikke er valgt af generalforsamlingen, jf. medarbejderbekendtgørelsen § 55.

Frivillig ordning

Frivillige ordninger vedrørende medarbejderrepræsentation er reguleret i § 24 i bekendtgørelse om medarbejderrepræsentation i aktie- og anpartsselskaber (bkg. 806 af 28. juni 2010).

Et selskabs (eller moderselskabs) samarbejdsudvalg kan i enighed beslutte at etablere en frivillig ordning om selskabs- eller koncernrepræsentation, der afviger fra den legale ordning, uanset om medarbejderne har ret til selskabs- eller koncernrepræsentation, og uanset om der allerede er etableret selskabs- og/eller koncernrepræsentation. Der skal dog først afholdes en ja/nej-afstemning om den legale ordnings ophør, som fører til, at den legale ordning ophører. Samarbejdsudvalget har således ikke mulighed for, at beslutte at en legal ordning om selskabs- eller koncernrepræsentation ophører.

Der er ikke noget til hinder for, at der kan etableres en frivillig ordning om f.eks. koncernrepræsentation, samtidig med at der er etableret en legal ordning om selskabsrepræsentation eller omvendt.

Udgangspunktet er således, at der kan etableres en ordning, der passer præcist til det konkrete selskab, herunder at der kan vælges et mindre antal medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer end det, som medarbejderne har ret til ved etablering af en legal ordning.

Det følger imidlertid af reglerne, at de generalforsamlingsvalgte medlemmer i aktieselskaber, uanset om medarbejderrepræsentationsordningen er oprettet som en frivillig- eller legal ordning, altid skal udgøre flertallet, jf. selskabslovens § 120, stk.1, og at en frivillig medarbejderrepræsentationsordning ikke afskærer medarbejderne fra at kræve medarbejderrepræsentation i overensstemmelse med lovens regler, når selskabet/koncernen opfylder betingelserne for at være omfattet af reglerne om ret til at vælge selskabs- eller koncernrepræsentanter.

⁴ Bekendtgørelse nr. 344 af 30. marts 2012

Problemstilling

Reglerne i vandsektorloven og selskabsloven medfører således en ret for både forbrugere og medarbejdere til at vælge repræsentanter til det øverste ledelsesorgan i vandselskaber. Det kan skabe nogle uhensigtsmæssigt store bestyrelser i de vandselskaber, som er etableret som aktie- og anpartsselskaber.

I tabellen nedenfor fremgår det, hvilke konsekvenser de nuværende regler har for antallet af de forskellige typer bestyrelsesmedlemmer, hvis et vandselskab har henholdsvis 1, 2, 3 eller 4 forbrugerrepræsentanter.

Tabel 1: Antal bestyrelsesmedlemmer

| Antal forbrugerrepræsentanter | Antal generalforsamlingsvalgte | Antal medarbejdervalgte | Samlede antal |
|-------------------------------|--------------------------------|-------------------------|---------------|
| 1 | 5 | 3 | 9 |
| 2 | 8 | 5 | 15 |
| 3 | 11 | 7 | 21 |
| 4 | 14 | 9 | 27 |

Resultatet fremkommer ved at kombinere reglen om, at de generalforsamlingsvalgte ledelsesmedlemmer skal udgøre flertallet af ledelsesmedlemmerne, med reglen om at de medarbejdervalgte ledelsesmedlemmer i en legal ordning skal udgøre halvdelen af de andre tilsammen (oprundes hvis det ikke udgør et helt tal).

Det kan af tabellen ses, at hvis den nuværende hjemmel i bekendtgørelsens § 12 til kun at have ét forbrugervalgt medlem udnyttes, så vil bestyrelsen mindst udgøre 9 medlemmer, når der samtidig er medarbejderrepræsentation. Følges vandsektorlovens hovedregel om mindst to forbrugervalgte medlemmer, bliver det samlede antal bestyrelsesmedlemmer mindst 15. Vælger man 3 eller 4 forbrugervalgte medlemmer, bliver det samlede antal bestyrelsesmedlemmer henholdsvis mindst 21 og 27.

I vandselskaber, der forsyner flere kommuner eller store områder, kan det måske være relevant at have flere FR i bestyrelsen. Det forhindrer bekendtgørelsen om forbrugerrepræsentation ikke. Men ved 4 FR i bestyrelsen bevirker det som vist ovenfor, at bestyrelsen kommer op på mindst 27

Vandselskaber har uden disse regler normalt en bestyrelse på 3-5 personer.

For at undgå meget store bestyrelser giver bekendtgørelsen mulighed for at begrænse antallet af forbrugerrepræsentanter til ét i de vandselskaber, hvor der er ret til at vælge medarbejderrepræsentanter efter selskabslovens § 140.

Erhvervsstyrelsens forslag til løsning på problemstillingen

Det forhold, at der for vandselskaber gælder sektorspecifikke regler om valg af forbrugerrepræsentanter, berører ikke de selskabsretlige regelsæt, herunder reglerne om medarbejderrepræsentation.

Det bemærkes, at der ikke i udgangspunktet er sammenfald mellem den personkreds, der kan vælges som forbrugerrepræsentanter, og den personkreds, der kan vælges som medarbejderrepræsentanter, idet forbrugerrepræsentanterne

er valgt af vandselskabets forbrugere, mens de sidstnævnte er medarbejdere i et vandselskab eller i et koncernselskab.

Det skal i øvrigt bemærkes, at selskabslovens § 120 alene gælder for aktie- og anpartsselskaber, hvilket f.eks. medfører, at reglerne om medarbejderrepræsentation ikke finder anvendelse for andelsselskaber med begrænset ansvar.

Det vurderes ikke, at etableringen af frivillige ordninger vedrørende medarbejderrepræsentation kan løse ovenstående problemstilling, da etableringen af en frivillig medarbejderrepræsentationsordning ikke afskærer medarbejderne fra at kræve medarbejderrepræsentation i overensstemmelse med lovens regler, når selskabet/koncernen opfylder betingelserne for reglerne om ret til at vælge selskabs- eller koncernrepræsentation.

En løsning på problemet kunne være indførelse af en "lex specialis"-bestemmelse i vandsektorloven, som undtager de vandselskaber, som er etableret som aktie- eller anpartsselskaber, fra selskabslovens § 120. Herved ville vandselskaber, der er etableret som aktie- eller anpartsselskaber, kunne indrette sig på en mere hensigtsmæssig måde.

De principielle betænkeligheder, man kunne have imod en undtagelse fra selskabslovens § 120, der jo har til hensigt at sikre ejerne af selskabet den bestemmende indflydelse i valget af selskabets ledelse, gælder i mindre grad, når der er tale om selskaber, der er offentligt ejet, som tilfældet er for vandselskaber. Mener lovgiver således, at hensynet til forbrugerrepræsentation er større end, at det offentlige bevarer den bestemmende indflydelse i vandselskaberne, er det ikke betænkeligt at fravige princippet i selskabslovens § 120 for disse konkrete typer af selskaber.

Det bemærkes afslutningsvis, at der i § 69 i lov om finansiel virksomhed allerede er et fortilfælde for, at man i en særlovgivning har en undtagelse fra selskabslovens § 120. Ifølge § 69 i lov om finansiel virksomhed er det således muligt at have et repræsentantskab, der vælger medlemmerne af bestyrelsen i en finansiel virksomhed.

BILAG 6 – Typeeksempler på bestyrelsessammensætning

1. Generelle eksempler på bestyrelsessammensætning

1.1 Kort om sammensætning af bestyrelsen efter forbrugervalg

Forud for gennemførelse af forbrugervalget skal generalforsamlingen i forbindelse med en eventuel vedtægtsændring tage stilling til, hvordan selskabets eller selskabernes bestyrelse skal sammensættes for fremtiden. Ved denne stillingtagen skal følgende elementer indgå:

- Ved flere selskaber: Om der skal være en enhedsbestyrelse, hvormed menes samme bestyrelse i samtlige selskaber i koncernen
- Om medarbejderne skal have repræsentation i bestyrelsen enten ved, at generalforsamlingen vælger disse, ved at disse indtræder direkte på baggrund af vedtægterne eller på baggrund af selskabslovens § 140
- Hvor mange forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer, 1-2 eller flere, der skal være
- Hvor mange generalforsamlingsvalgte repræsentanter, der skal være

Typeeksemplerne forholder sig alene til vandselskaberne, medmindre eksempler gives omkring enhedsbestyrelse.

1.1.1 Eksempel 1 – enkelt selskab

I eksempel 1 er det et vandselskab, som varetager forsyning med såvel vand som spildevand. Selskabets bestyrelse består aktuelt af 7 medlemmer, hvoraf 2 udpeges af medarbejderne og 5 udpeges af generalforsamlingen.

De medarbejdervalgte medlemmer af bestyrelsen er udpeget på baggrund af vedtægtsmæssig bestemmelse herom, idet selskabet ikke de seneste 3 år gennemsnitligt har beskæftiget mindst 35 medarbejdere og ikke forventer for fremtiden at beskæftige 35 medarbejdere.



Efter gennemførelse af forbrugervalg vil vandselskabets bestyrelsessammensætning være følgende, såfremt selskabet ønsker at opretholde den vedtægtsbestemte medarbejderindflydelse:

- 5 medlemmer valgt af generalforsamlingen
- 2 medlemmer valgt af forbrugerne
- 2 medlemmer valgt af medarbejderne i henhold til særskilt vedtægtsbestemmelse

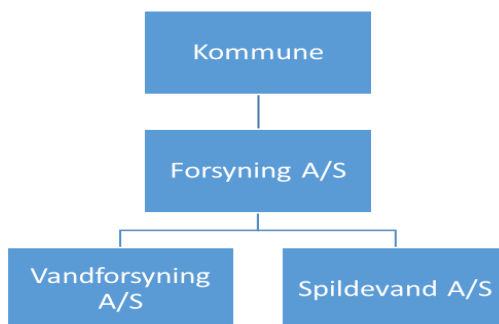
Hvis generalforsamlingen ikke ønsker at fortsætte med vedtægtsbestemt medarbejderrepræsentation, men ud fra bl.a. hensynet til at spare omkostninger til bestyrelseshonorar mv. ønsker en så lille bestyrelse som muligt, kan der være følgende bestyrelsessammensætning i vandselskabet:

- 3 medlemmer valgt af generalforsamlingen
- 2 medlemmer valgt af forbrugerne

Hvis vandselskabet har eksisteret i mindst 3 år og i gennemsnit i de seneste 3 år har beskæftiget mindst 35 medarbejdere, er selskabet dermed omfattet af selskabslovens § 140 om medarbejderrepræsentation. I så fald vil selskabets bestyrelse kunne sammensættes på følgende vis:

- 5 medlemmer valgt af generalforsamlingen
- 1 medlem valgt af forbrugerne
- 3 medlemmer valgt af medarbejderne i henhold til selskabslovens § 140

1.1.2 Eksempel 2 – vandkoncern



I eksempel 2 er en vandkoncern, hvor et holdingselskab ejer henholdsvis et vandforsyningsselskab og et spildevandsforsyningsselskab. Der er samme bestyrelse i samtlige selskaber.

Bestyrelsen består aktuelt af 5 generalforsamlingsvalgte medlemmer samt 2 medarbejderrepræsentanter. De 2 medarbejderrepræsentanter er valgt på baggrund af vedtægtsmæssig bestemmelse herom.

Der er ikke beskæftiget medarbejdere i nogle af vandselskaberne, idet disse er ansat i holdingselskabet, Forsyning A/S.

Vandselskabets bestyrelse ønsker valg af forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer gennemført som fællesrepræsentanter. Efter gennemførelse af valget vil der i vandselskaberne kunne være følgende bestyrelse:

- 5 medlemmer valgt af generalforsamlingen
- 2 medlemmer valgt af medarbejderne i henhold til selskabets vedtægter
- 2 forbrugerrepræsentanter valgt som fællesrepræsentanter

Hvis generalforsamlingen ønsker at kunne fortsætte med en enhedsbestyrelse for hele koncernen, kan generalforsamlingen tilbyde de 2 forbrugervalgte medlemmer af bestyrelsen i vandselskabet en bestyrelsespost i holdingselskabet.

Hvis generalforsamlingen ikke ønsker at fortsætte med vedtægtsbestemt medarbejderrepræsentation, men ud fra bl.a. hensynet til at spare omkostninger til bestyrelseshonorar mv. ønsker en så lille bestyrelse som muligt, kan der være følgende bestyrelsessammensætning i vandselskaberne:

- 3 medlemmer valgt af generalforsamlingen
- 2 medlemmer valgt af forbrugerne

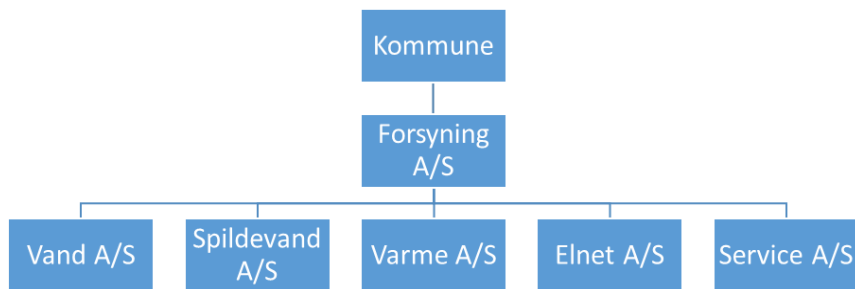
Hvis generalforsamlingen ønsker en enhedsbestyrelse, og der i holdingselskabet i de senest 3 år har været beskæftiget gennemsnitligt mindst 35 medarbejdere, vil selskabets bestyrelse for at kunne opfylde såvel selskabslovens §§ 120 og 140 som forbrugervalgbekendtgørelsen skulle have følgende bestyrelsessammensætning:

- 8 medlemmer valgt af generalforsamlingen
- 5 medlemmer valgt af medarbejderne i henhold til selskabslovens § 140 i holdingselskabet og udpeget af generalforsamlingen som medlem af bestyrelsen for vandselskaberne i henhold til vedtægterne
- 2 forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer valgt som fællesrepræsentanter for vandselskaberne og udpeget af generalforsamlingen som medlem af bestyrelsen i holdingselskabet

Hvis generalforsamlingen ønsker at opretholde ønsket om en enhedsbestyrelse og samtidig for alle selskaber skal iagttage reglerne i såvel selskabslovens §§ 120 og 140 som forbrugervalgbekendtgørelsen, er det ikke muligt at etablere en mindre bestyrelse end ovennævnte på i alt 15 medlemmer. Det kan hertil bemærkes, at selskabslovens regler om medarbejderrepræsentation giver medarbejderne ret til at vælge medarbejderrepræsentanter, men der er ikke egentlig pligt hertil.

1.1.3 Eksempel 3 – forsyningskoncern med forskellige forsyningselskaber

I eksempel 3 er en forsyningskoncern, der består af et holdingselskab med underliggende vandforsyningselskab, spildevandsforsyningselskab, varmeselskab og serviceselskab samt elnetselskab. Alle medarbejderne er ansat i serviceselskabet.



Der er samme bestyrelse i samtlige selskaber, det vil sige enhedsbestyrelse. Bestyrelsen består af 5 generalforsamlingsvalgte bestyrelsesmedlemmer og 2 medlemmer valgt af medarbejderne. Der er beskæftiget mere end 35 medarbejdere i serviceselskabet, som har eksisteret i mere end 3 år.

Hvis generalforsamlingen ønsker at fortsætte med en enhedsbestyrelse, og der i serviceselskabet i de seneste 3 år gennemsnitligt har været beskæftiget mindst 35 medarbejdere, vil selskabets bestyrelse, for at kunne opfylde både selskabslovens §§ 120 og 140 samt forbrugervalgbekendtgørelsen, skulle have følgende bestyrelsessammensætning:

- 8 medlemmer valgt af generalforsamlingen
- 5 medlemmer valgt af medarbejderne i henhold selskabslovens §§ 140 og 141 i serviceselskabet og holdingselskabet samt udpeget af generalforsamlingen som medlem af bestyrelsen i varmeselskabet, elnetselskabet, vandforsynings-selskabet og spildevandsforsyningsselskabet
- 2 forbrugerrepræsentanter valgt som fællesrepræsentanter for vandselskaberne og udpeget af generalforsamlingen som medlem af bestyrelsen i holdingselskabet, varmeselskabet, elnetselskabet og serviceselskabet

Hvis generalforsamlingen ikke ønsker at fortsætte med enhedsbestyrelse, men ud fra bl.a. hensynet til at spare omkostninger til bestyrelshonorar mv. ønsker en så lille bestyrelse som muligt, kan der være følgende bestyrelsessammensætning i vandselskaberne (men ikke serviceselskabet):

- 3 medlemmer valgt af generalforsamlingen
- 2 medlemmer valgt af forbrugerne

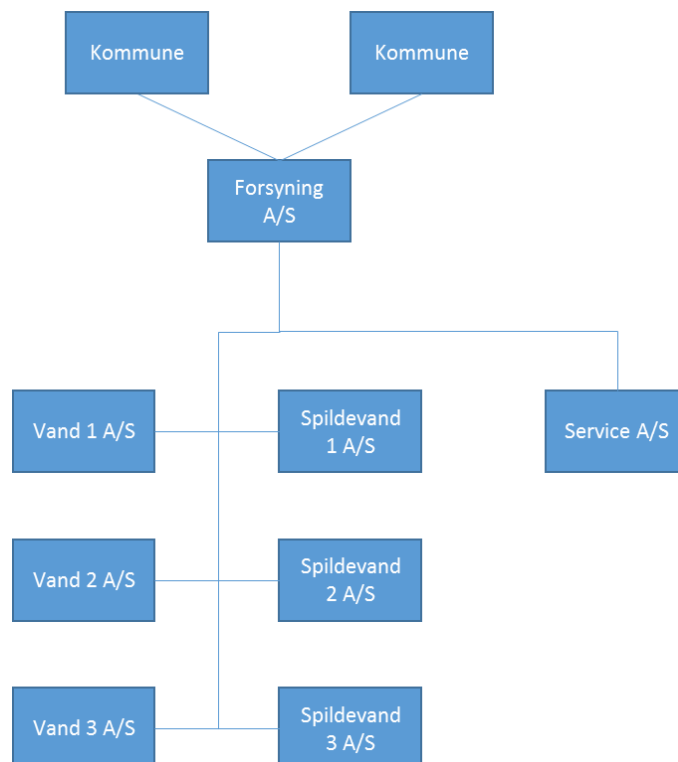
Og følgende bestyrelsessammensætning i serviceselskabet:

- 3 medlemmer valgt af generalforsamlingen
- 2 medlemmer valgt af medarbejderne i henhold til selskabslovens § 140

1.1.4 Eksempel 4 – forsyningskoncern med flere vandselskaber

I eksempel 4 findes en forsyningskoncern med et holdingselskab, flere vandselskaber og et serviceselskab. Alle medarbejderne er ansat i serviceselskabet.

I den pågældende forsyningskoncern er et ønske om bestyrelser med et minimumsantal af medlemmer.



Der har i serviceselskabet de seneste 3 år gennemsnitligt været beskæftiget mindst 35 medarbejdere, og medarbejderne har derfor adgang til at udpege medarbejderrepræsentanter mv. efter selskabslovens §§ 140 og 141.

I vandselskaberne skal der vælges forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer efter forbrugervalgbekendtgørelsen. Da der ikke er medarbejderrepræsentanter efter selskabsloven i vandselskaberne, skal der vælges 2 forbrugervalgte medlemmer til bestyrelserne. Der kan eventuelt vælges fælles forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer til bestyrelserne i vandselskaberne efter forbrugervalgbekendtgørelsens § 4, stk. 4 mv.

Sammensætningen af vandselskabernes bestyrelse skal, for at kunne opfylde både selskabslovens § 120 og forbrugervalgbekendtgørelsen, eksempelvis være som følgende:

- 3 medlemmer valgt af generalforsamlingen
- 2 forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer (eventuelt valgt som fælles forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer)

Bestyrelsessammensætningen i serviceselskabet kan eksempelvis være som følgende:

- 3 medlemmer valgt af generalforsamlingen
- 2 medlemmer valgt af medarbejderne i henhold til selskabslovens § 140

BILAG 7 – FAQ Forbrugervalg i vandselskaber

24. januar 2017

| | Spørgsmål | Svar |
|---|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1 | Er der krav eller kan der i valgregulativet fastsættes krav om, at kandidater til forbrugervalget skal være forbrugere? | Nej. Der kan hverken i valgmateriale eller valgeregulativ stilles krav om, at kandidater der stiller op til forbrugervalg i et vandselskab, skal være forbruger i vandselskabets forsyningsområde, jf. forbrugervalgbekendtgørelsens § 3, stk. 1. |
| 2 | Kan der klages over forbrugervalget til kommunen eller andre? | Der kan klages over afholdelse af valget til det valgudvalg, der er nedsat af selskabet, hvilket bør fremgå af valgeregulativet. Valgudvalgets afgørelse kan herefter alene indbringes for domstolene. |
| 3 | Skal der oplyses om forbrugerrepræsentanternes rettigheder og pligter? | Ja. Vedtægter eller forretningsorden skal indeholde bestemmelser om forbrugerrepræsentanternes rettigheder og pligter i forbindelse med bestyrelsesarbejdet. |
| 4 | Er der krav om, at hver forbruger skal have direkte besked om forbrugervalget? | Nej. Orientering om forbrugervalget kan ske ved annonce, ved brev eller på anden måde, der sikrer forbrugerne information om valget, f.eks. oplysninger i forbindelse med opkrævning. |
| 5 | Kan der være personlige og generelle suppleanter i en bestyrelse, f.eks. således at forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer har generelle suppleanter og suppleanter for de øvrige bestyrelsesmedlemmer er personlige. | I praksis er svaret Nej. Erhvervsstyrelsens registreringssystem kræver, at alle suppleanter er enten generelle eller personlige. |

| | | |
|----|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 6 | Skal en observatør i en bestyrelse, f.eks. en forbrugervalgt repræsentant, der deltager som observatør i serviceselskabets bestyrelse, underskrive en tavshedserklæring? | Ja – se eksempel på tavshedserklæring. |
| 7 | Kan valg af forbrugerrepræsentanter være forskudt i forhold til valg af generalforsamlingsvalgte medlemmer? | Ja. Bestyrelsesmedlemmerne kan vælges forskudt, men skal have samme valgperiode. |
| 8 | Kan der stilles krav om, at de, der ønsker at afgive stemme, skal henvende sig personligt hos vandselskabet? | Ja. |
| 9 | Kan vandselskabet i valgregulativet fastsætte, at en forbruger kun kan afgive én stemme pr. boligenhed eller erhvervsejendom? | Ja. Der kan være stemmebegrænsning til én stemme pr. boligenhed eller erhvervsejendom. |
| 10 | Kan et forbrugervalgt medlem af bestyrelsen i et vandselskab kræve at få en bestyrelsespost i det koncernforbundne serviceselskab? | Nej. Forbrugervalgte har alene adgang til at kræve information, f.eks. om fordelingsnøgle for administration i forhold til serviceselskabet. |
| 11 | Skal der være valg af forbrugerrepræsentant i et vandselskab, som alene leverer vand til andre vandselskaber? | Nej. |
| 12 | Kan et forbrugervalgt bestyrelsesmedlem generelt være inhabil, f.eks. fordi denne ejer et entreprenørfirma? | Nej. |

BILAG 8 – Eksempel på udkast til tavshedserklæring

Det skal sikres, at en observatør, der deltager i et bestyrelsesmøde, pålægges tavshedspligt, derfor bør en observatør underskrive en tavshedserklæring. En observatør er ikke et bestyrelsesmedlem og dermed ikke direkte omfattet af de regler i selskabsloven, der gælder for selskabets bestyrelsesmedlemmer. Dette er f.eks. tilfældet for en forbrugervalgt repræsentant, der deltager i et bestyrelsesmøde som observatør i et selskab, hvor vedkommende ikke er valgt ind i bestyrelsen (f.eks. i et serviceselskab).

Tavshedserklæring

Forbrugervalgt repræsentant

| | |
|----------|----------------------|
| Navn: | Stillingsbetegnelse: |
| Adresse: | |

I forbindelse med Deres deltagelse på bestyrelsesmøde i X Forsyning A/S, X Varme A/S og/eller X Service A/S vil De få adgang til fortrolige oplysninger.

Alle oplysninger, som De modtager i forbindelse med deltagelse på bestyrelsesmøder, eller som De på anden vis modtager af selskabernes bestyrelse, skal behandles fortroligt.

De må således ikke videregive oplysninger, som De har modtaget af bestyrelsen i et af selskaberne, ligesom De ikke må videregive oplysninger, som De har modtaget ved deltagelse på bestyrelsesmøder.

Den samlede bestyrelse kan dog undtagelsesvist træffe afgørelse om, hvilke oplysninger der lovligt kan videregives til udenforstående.

Ophør af deltagelse ved bestyrelsesmøder medfører ikke ophør af tavshedspligten.

Brud på tavshedspligten vil blive anset som væsentligt misligholdelse, hvilket i værste fald kan medføre, at deltagelse i ovennævnte selskaber bliver bragt til ophør.

Ved min underskrift erklærer jeg hermed at være indforstået med ovennævnte vilkår.

Dato: _____ Underskrift: _____